

FİKİR VE SANAT DERGİSİ

★ Cevat ONAY

★ İlhan SELÇUK

★ Nuri ONAT

★ Dr. Melike ODMAN

★ Sönmez İKİNCİ

★ İlkay KASATURA

★ Y. Niyazi GENÇOSMANOĞLU

★ Mehmet ERGÖNÜL

★ İrfan ELİN

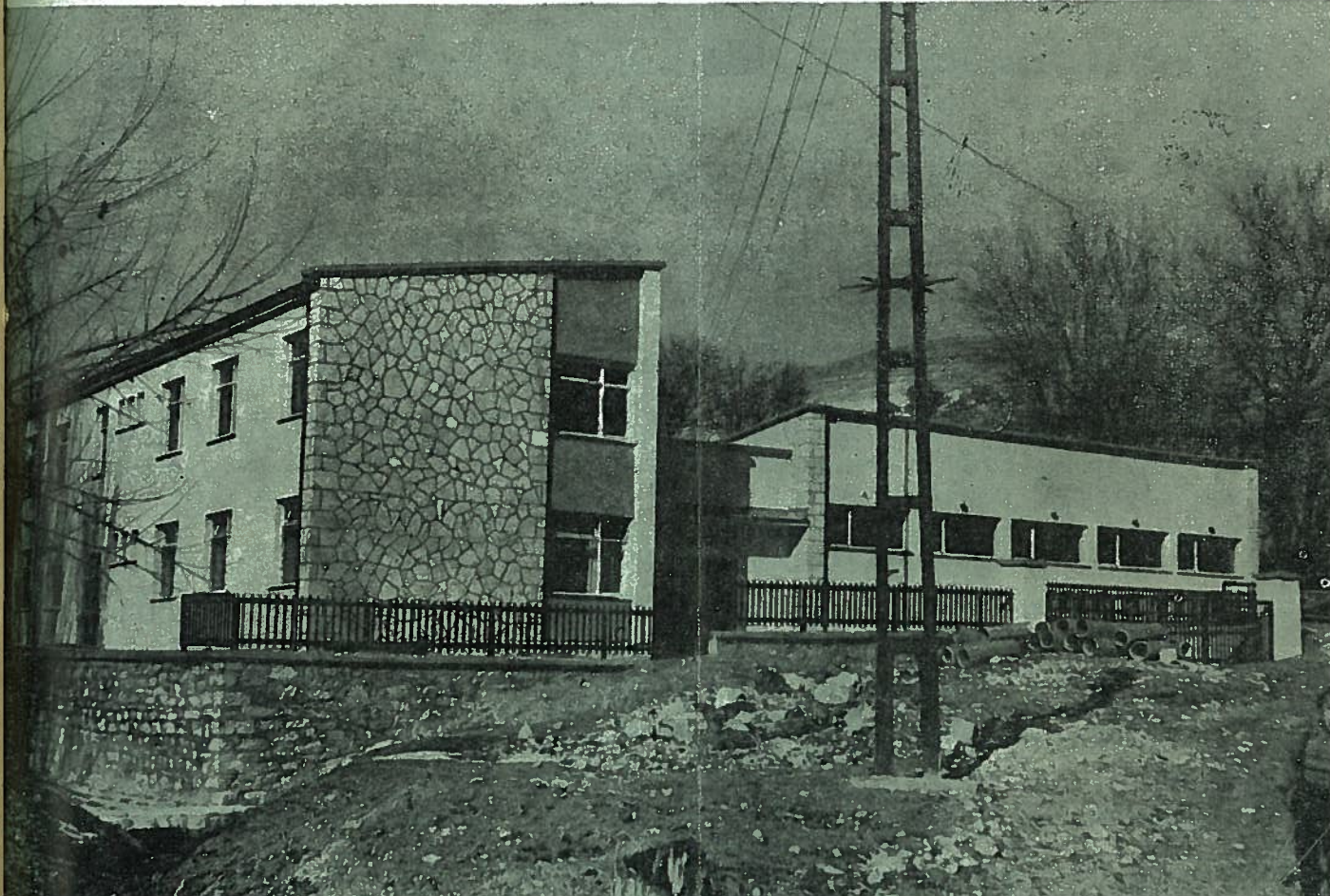
2/68

★ Fikri YÜCEL

★ Dr. Hamit SOYLU

★ Mustafa NİKSARLI

★ T. G. İBRAHİM

Sayın Okurlarımız

Geçen yılki sayılarımızda belirtildiği üzere derginiz bu yıldan itibaren iki forma olarak çıkacaktır. Bu sebep ile sayısı iki lira olarak düzenlenmiştir.

Yıllık abone tutarı olan 24 lirayı bir veya iki seferde ödemeniz mümkündür.

Ağın Kültür Derneğinin, T. C. Ziraat Bankası kızılai Şubesi (630/59) veya Türkiye Vakıflar Bankası Cebeci Şubesi (20-19-6) nolu hesaplarına göndermenizi dileriz.

AĞIN

FİKİR VE SANAT DERGİSİ

S a h i b i :

Ağın Kültür Derneği adına
Dr. Vâkîf ÖZKUL

★

Bu sayıda yazı işleri müdürlüğü
Mehmet Salim ÖZER

★

İdare yeri ve haberleşme adresi:
İç Cebeci Özsoy sokağı No: 3/4
ANKARA

★

Gönderilen yazılar
«Yazı Kurulu»nun
incelemesinden geçer.

★

Gönderilen yazılar, yayımlansın
veya yayınlanmasın, geri veril-
miyeceği gibi telif ücreti de
ödenmez.

★

Dergimiz ayda bir çıkar.

★

Dezgi ve Baskı Yargıçoğlu
Matbaası — ANKARA

YIL : 2

SAYI : 14

ŞUBAT — 1968

FIATI 200 Kır.

YILLIĞI : 24 TL.

TÜRKİYE'DE DERNEK ÇALIŞMALARI

II

Cevat ONAY

Derneklerin yönetiminde bütün tedbirlerin alındığını, işlerin yoluna konduğunu düşünsek bile yukarıda sözü geçen ve düzenin normal seyrinde devamı hususunda pek de elverişli görülmiyen karışım kadro ile çalışırken her an açık vermek mümkündür. Bu halde ise iş genel kurul-lara düşer.

Genel kurul toplantılarında Başkanlık divanının çok büyük bir önemi vardır. Toplantı yönetimi başlı başına bir sanattır. Ben bunu bir dernek genel kurul toplantısında bulunan, B. M. Meclisi Başkan Vekillerinden birinin toplantıyı yönetmesinde gördüm. Aynı toplantıda yönetim kurulu raporunu tenkit ederken konuyu eğip büğerek yanlış ve hattâ sapık bir yöne çevirmek gayreti gösteren iki üç gencin bütün şarlatanlıklarını, demagojik sahtakârlıklarını meydana çıkaran başkan, durumu o kadar güzel kurtarmıştı ki hayret etmiştim. Bu toplantılarda çoğu kere söz alan üyeler sadece konuşmuş olmak hevesi içinde dîrler. Ele aldıkları konu üzerinde derli toplu konuşamazlar. Açılır, dağılır, hattâ konudan okadar uzaklaşırlar ki kendileri de başladıkları yere dönemezler. Bu gibi hallerde başkan konuşmacıyı sayarken dinleyicilerin de durumlarını unutmaması gerekir. Özetle diyelim ki tartışılan bir konu üzerinde genel kurulun düşüncesinin açık ve seçik olarak belirmesi için başkan müdahale, söz verme, susturma, konuşturma, açıklama görevini uygun zamanlarda ve yerinde yapmasını bilmelidir. Bu bakımdan genel kurulun can demarı, Başkanlık divanının ve özellikle birinci başkanın elindedir. Bu sebeple de genel kurullar başkanlık divanı seçimlerinde çok titiz davranmalıdırlar.

Görüşmeler sırasında herhangi bir düzensizlik görülürse bunu üyelerin de yazılı önergelerle, söz alarak normal seyrine getirmeleri mümkündür. Sırası gelmişken hemen söyleyeyim : Genel kurula katılanların, özellikle başkanlık divanına seçilenlerin, yönetmeliği bütün inceliğine kadar bilmeleri gerekir.

(Devamı 26. sayfada)

Vietnam Saati

Anadolu, ocak ayının sonuna doğru kara kış'ın donmuş beyazlığına sarmırken, taa uzaklarda, Hindi Çini'de, kan ve ateşten bir gül açtı. Çağımızın destanı Vietnam'ın yalazı, insanlığın bilincinde nefes alıp veriyor artık. Saatinizin tık-taklarını dinleyiniz! Vietnam'ın saatidir artık o saat. Bir milletin ordulaştığı, bir ordunun uluslaştığı saat. Ölümün almyazısında İnsan Hakları Beyannamesinin okunduğu saat. Silâhın namhusunda özgürlüğün tıttığı saat. El bombasında milliyetçilik yasasının patladığı saat. Savaşçının yüreğinde mazlum'un âh'ının duyulduğu saat. Bir toprağın, ağaçları, yaprakları, bataklığı, sazlığı, ovası; dağı; sokakları; caddeleri; kentleri; köyleriyle millî kurtuluş savaşına dönüştüğü saat. Yoksul evlerin duvarlarına narin sarmaşıkların gururla tırmandıkları saat. Yabancı zalimlerin, her kapı ardında, her kayanın siperinde, her tarlanın sınırında, her köşebaşında millî şeref savunmasıyla karşılaştığı saat. Soluk benizli insanların vitamin uygarlığı sömürücülerine taşkaldığı saat. Millî bilincin inancında, haksız kaba kuvvetin yenilgiye uğradığı saat. Ana karnındaki çocukların yarınlarını emperyalizmin elinden kurtaracak saat. Korkunun millet dilinden kalktığı, zilletin sözlüklerden kazındığı saat. Özgürlüğün çığlık çığlığa ortaya saldığı saat. Namus kavramının vuruşma şakırtısında keşfedildiği saat.

Karanlık ölümün özgürlük savaşında ışıdığı saat.

Bu saatin nasıl bir saat olduğunu anlamak isteyen, Amerika Birleşik Devletlerinin üç gün önce ilân edilen bütçesine bir göz atar:

1.861.000.000,000

Bir trilyon sekiz yüz altmış bir milyar lira!

Bu saatin nasıl bir saat olduğunu anlamak isteyen bilmelidir ki, Kuzey Vietnam üstüne atılan bombalar bütün İkinci Dünya Savaşında Almanya üstüne atılan bombalardan daha fazladır. Bilimin son yirmi yılda tüm ilerleyişi, yoksul ve küçük bir ulusu dize getirmek için kullanılıyor. Elektronik beyinler gece gündüz bir milletin geleceğini karartmak için çalışıyor. Bir trilyon sekiz yüz altmış bir milyarlık bütçenin sahipleri, çıplak ayaklı onsekiz yirmi yaşındaki genç kız ve delikanlıları öldürmek, ezmek, parçalamak; ve sonra da hepsinin cesetleri üstünde tepinerek :

— Kazandım! Uygarlığı getirdim bu geri ülkeye!.. diye sırtarak zaferini kutlamak istiyor.

Ama on binlerce elektronik beynin, yüz binlerce laboratuvarda tıkır tıkır çalışıp da hesap edemediği bir şey var :

Bir şey var ki, kimisi Tanrı der ona, kimisi insan, kimisi tabiat der adına, kimisi evren... Ne dersiniz deyin siz adına, durmuyor o! Bir kütüğü kemiren böcek durmuyor, tarlaya dürmüş tohum durmuyor, yumurtanın içindeki civciv durmuyor, ölüyü toprağa katan kurt durmuyor, ana rahminde bebek durmuyor, dalm ucuna vurmuş sürgün durmuyor, yaprağa değen güneş ışını durmuyor, kanı doluştıran damar durmuyor, başak üreten emekçi durmuyor, buğdayı serpen el durmuyor, mezarda tahta tabut durmuyor, göğe yükselen bulut durmuyor, yere yağın yağmur durmuyor, dağdan esen rüzgar durmuyor, saatin tık-takları durmuyor, zamanın sıcaklığı durmuyor, haksız-

hğa karşı çıkan yürek durmuyor, sömür-
rüyeye karşı savaş durmuyor, eşitsizliğe mü-
cadele durmuyor, köleliğe karşı kavga
durmuyor, kafalarda düşünceler durmu-
yor, zindanlarda özgürlük durmuyor, cep-
hede asker durmuyor, bilincin ışığı dur-
muyor, toplumların biçimi durmuyor, ço-
cukların oyunu durmuyor, başkaldırma
durmuyor, meyva dalında durmuyor, çi-
çek sapında durmuyor, büyüyen şey dur-
muyor, özgürlük savaşı durmuyor...

Durmıyan, durdurulamıyan bir şey
var evrende.. ki, evrenin kendisi o! İster
Tanrı deyin adına, ister tabiat, isterseniz
başka şey...

İnsan yüreğinin durduğu yerde o dur-
muyor, insan beyninin durduğu yerde o
durmuyor.

İsterse bir trilyon sekiz yüz altmış bir
milyar değil, yüz trilyonluk bin trilyon-
luk bütçelerle bütün Amerikan kapitaliz-
mi elektronik beyin olsa o durmıyan şeyi
durduramaz.

Yürüyecektir o! İlerliyecektir! Onun
karşısına çıkmak isteyen, onu durdurmak
isteyen, yenilgiden yenilgiye düşecek, ka-
fasını yerden yere vuracaktır. Gazi Mus-
tafa Kemal işte o durmıyan şeyin ne ol-
duğunu keşfettiği için 1922'de zafere u-
laştı.

Ve Vietnam işte o durmıyan şeyin
1968'deki adıdır.

Elektronik beyinleriyle, atomları, fü-
zeleriyle, iğrenç kapitalistleri, milyarlarca
dolârları, atom gemileri, nükleer güçleriyle
Amerika, tarih boyunca durmıyan şeyi
durduramayacaktır. Vietnamın geleceği,
işte böylesine değişmez bir yasanın birin-
ci maddesinde yazılıdır. Her gün gazete-
lerde, ajans haberlerinde okuduğumuz o-
nun gerçek destanından bize ulaşan dize-
lerden başka nedir ki!..

İlhan SELÇUK

★ 2 - Şubat = 1968 tarihli Cumhuriyet
gazetesinden.

Terbiye mi, Eğitim mi?

Nuri ONAT

Kimisi, «Terbiye»nin kullanılmasından
yana; kimisi, «Eğitim»in tüm başatlığı is-
teğinde. Kimisi, alışkanlıklarının rahatlı-
ğı içinde; kimisi, bütün direnmelere kar-
şın yeni'yi yayma çabasında. Belli ki, her-
kes, kendi görüşünün doğruluğuna inan-
makta, tuttuğunun yaygınlaşması eğili-
minde... Böylece, tartışmaya girilmese hı-
le, karşılıklı yermeler sürdürülmekte. Bu
duruma göre soru yerindedir: Terbiye mi,
eğitim mi?

Ashnda soruyu çoğaltabiliriz: Vetire
mi, sayruret mi, süreç mi? Tedris mi, öğ-
retim mi vb. gibi. Ne var ki, bunlarla il-
gilenenlerin sayısı az şimdilik. Çünkü, bu
terimler, ne de olsa «Terbiye» ve «Eğitim»
kertesinde günlük yaşantımıza girmiş de-
ğiller.

Bizce, terimlerle uğraşmaktansa, kav-
ramlar üzerine eğilmek daha yerinde bir
tutum olacaktır. Kesin seçimin yapılabil-
mesi için, bundan başka bir yolun bulun-
madığı kanısındayız. Çünkü, kavram üye-
rinde durmak, bizi duruluğa, mantıksal
sınırlılığa, bilimselliğe kavuşturur. Kar-
gaşayı önlemiş oluruz böylece.

Bilimselliğin başta gelen koşulu, kav-
ram dağımıklığına yer vermemektir. Bu
ilkeden şunu anlıyoruz: Bilimsel konudaki
bir terim, kavram olarak ayrı anlamlara
çekilememelidir. Çünkü, kavram esnekliği,
geniş yorumlara, değişik taktiklere, politik
oyunlara fırsat verir. Başka bir deyişle,
bir kavram, herkesçe benzer anlamda bî-
linmezse, kamusal değerini, bilimsel nite-
liğini yitirir. Bu nedenle, biz de konuyu
kavram açısından incelemek istiyoruz.

Şemsettin Sami'nin Kamus-ı Türkî'sin-
de «Terbiye»nin sözlük anlamı şöyle veril-

miştir: «1 — Besleyip yetiştirme, büyütme. 2 — İlim ve edep öğretme, tedib, talim, tehzib-i ahlâk. 3 — Alıştırma, ülfet ettirme. 4 — Edep öğrenmesine medar olmak üzere hafif şekilde ceza verme. 5 — Bazı yemeklere yumurta ve limon yahut sirke ve salça ilâvesiyle lezzet verilmesi.»

Bu tanımda, «Terbiye» terimine çok sayıda kavram yükü verilmiştir. İnsanların, bitkilerin, hayvanların Tanımında ayrı bir madde olarak bunlara değiniliyor-yetiştirilmesine, yemeklerin lezzetlendirilmesine varıncaya değin nanca iyileştirme isteği varsa, hepsi terimin içine sokulmuştur. Kaldı ki, «Terbiye»nin «Eğitim» anlamında kullanıldığı düşünülse bile, iki sakınca ile karşılaşılmaktadır bu tanımda:

1 — «Terbiye» teriminin kapsadığı kavram açık değildir.

2 — Bu tanımda, eğitilenin değil, eğitenin etkin olduğu görülmektedir.

Lûgat-i Naci'deki terbiye tanımı da şöyledir: «Besleyip büyütme, beslenip büyütülmek. Ruhânî ve cismanî ahvali ıslah, talim-i ahlâk ve etvar vermek ve almak.»

Görüldüğü gibi, Muallim Naci, «Terbiye»nin tanımına biraz daha açıklık verebilmiştir. Ancak, bu tanım da günümüzün eğitim anlayışı ile bağdaşık durumda değildir. Çünkü, Muallim Naci de, etkinliği eğitilene değil eğitene vermiştir.

Ferit Devellioğlu'nun «Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat'indeki» Terbiye «tanımı da şu:» 1 — Besleyip büyütme, beslenip büyütülme. 2 — Eğitim. 3 — Görgü. 4 — Alıştırma.

Bu tanımda, Kamus-ı Türkî'deki ve Lûgat-i Naci'deki bölümlere yer verilmeyle birlikte, 2. maddede «Eğitim»e özel bir yer ayrılmıştır. Bunun anlamı şudur: Bu tanımda da, «Terbiye» çok kapsamlı bir terim olarak düşünülmüş, «Eğitim»e de, bu terimin kapsadığı kavramlar içinde ayrı bir yer tanınmıştır.

Türk Dil Kurumu'nca çıkarılan «Türkçe Sözlük»teki tanım ile Ferit Devellioğlu'nun «Osmanlıca-Türkçe Lûgat'indeki

tanım birbirine uymaktadır. Türkçe Sözlük'teki tanım da şöyle: «1 — Eğitim, 2 — Görgü, 3 — Bazı yemeklere yapılan ekşili, yumurtalı salça, 4 — (Hayvan) alıştırma, 5 — Araba hayvanlarının dizginleri.»

Eğitimin tanımının sözlüklerden aramasının doğru olmayacağı apaçıktır. Çünkü, bir sözcüğün sözlükteki anlamıyla kavram olarak tanımı bir değildir. Sözlükteki anlam ile kavram benzer olsaydı, ciltlerle kitap karıştırmamızın gereği kalmazdı. Bu nedenle, biz de, eğitime tanım aramak için değil, onun kapsamını - eski görüşle - saptamak amacıyla sözü edilen sözlüklere başvurduk. Böylece, hem bazı dayanakların yetersizliğini, hem de tarihsel gelişim içinde sözcüklerin de değişik ve belirgin anlam kazandıklarını ortaya koymuş oluyoruz.

Sözcüklerin, zamanla daha belirgin anlam kazandıklarını Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat ile Türkçe Sözlük'te daha açık olarak görmekteyiz. Her iki sözlükte de «Eğitim» terimine yer verilmiştir. Oysa, Kamus-ı Türkî ile Lûgat-i Naci'de eğitimin bugünkü anlamını karşılayan ne bir terim, ne de bir deyim bulunmaktadır.

Şimdi eğitimin bilimsel tanımına geçebiliriz. Gerçekte eğitim, toplumların felsefî görüşlerine göre değişik biçimlerde tanımlanmıştır. Ama, ne biçimde tanımlanırsa tanımlansın, değişme, olgunlaşma, topluma yararlı olma eğitimin temel öğeleri sayılmıştır. Kimisi, «Terbiye»nin eğitim anlamındaki kişiye toplumsal nitelikler kazandırma olduğunu söylemiştir. (1). Kimisi de, eğitimin, yetişkin neslin bir plâna ve programa göre genç neslin bedenî ve ruhî gelişimini sağlaması olduğunu öngörmüştür. (2)

Bu iki tanım da, eğitimin anlamında ne kerte ilerlendiğinin kanıtıdır. Ama, elbette ki her iki tanım da, eğitimin en son, en bilimsel biçimi değildir. Bizce, eğitimin en açık tanımı, Salâhattin Ertürk'ün «Plânlı Eğitim ve Değerlendirme» adlı ki-

(Devamı sayfa 28 de)

Hayırseverler Derneğinin çok yerinde bir hareketi

(Hayırseverler Derneğinin Kurucusu
ile yapılan röportaj)

23 Mart 1960 günü Ankara'da kurulmuş, Bakanlar Kurulunun 27.2.1961 günlü 5/899 sayılı kararı ile kamu faydasına yarar dernekler arasına alınmış olan Hayırseverler Derneğinin gayeleri arasında, kalkınmaya muhtaç yerlerde kütüphane, okul, köprü, sağlık ve eğitim merkezleri, güçsüzler yurdu ve çocuk yuvası gibi tesisleri yaptırmak veya bu tesislerin yaptırılması için alâkalı makamlar nezdinde teşebbüslerde bulunmak da vardır.

Dernek, diğer gayeleri gibi bu gayes'ni de tahakkuk ettirebilmek için kalkınmaya en ziyade muhtaç olan ve halkının % 97 si okur-yazar bulunan Elâzığ'ın Ağın ilçesinde bir eğitim merkezi yaptırmayı uygun bularak harekete geçmiştir.

Maddî imkânları 5-10 bin liradan ibaret olan Dernek, keşif bedeli 3-4 yüzbin lirayı aşan bu tesisin başarılmada yegâne güvendiği şey, hayırsever kimselerin ve bir kısım daire ve müesseselerin yapacağı yardım ve halkın hammiyet hisseleri olmuş ve bu güvencinde de aldanmamıştır.

Dernek, bu tesisi, Hacı Ali Paşa Medresesi olarak yaptırılmış ve bir hayli zamanda ilkokul olarak kullanıldıktan sonra okulun yeni yaptırılan binaya taşınmasıyla metruk ve harap bir durumda kalan binanın arsası üzerinde yaptırmayı münaşip görerek bu yeri 1964 yılı Temmuz ayında Vilâyetten satın almıştır.

Binanın mimarî projesi ve teferrüatı, Ankara'nın çok değerli iki yüksek mimarı Sayın Fahri Yetman ve Behçet Baykut taraflarından, demir hesapları ve buna dair projeler Yüksek Mühendislerimizden Yılmaz Onay, elektrik projeleri, elektrik mühendislerimizden Rasim Niksar, sıhhi tes-

sat projesi Makine Mühendisi Münir Cerit, kalorifer projesi yine Makine Mühendislerinden Mustafa Tekin bahçe projesi de ziraat mühendislerinden Ekrem Güvenli, Adnan Astekin, Fikri Ataç, Nafiz Oral, Güner Özbarlas ve Bayan Gülsen Koç taraflarından yapılmıştır.

Günlerce emeklerini veren ve karşılığında hiç bir şey beklemeyen bu çok kıymetli fen adamlarının hizmetlerinden dolayı Dernek her zaman kendilerini minnetle şükranla anacaktır.

Bu tesis, projesine göre, bir kütüphaneyi, bir kitaplık memuru odasını, bir okuma ve gösteri salonunu, bir ortaokul öğrenci pansiyonunu, 40 kişilik bir yemekhaneyi, bir halk eğitim, bir sağlık eğitim merkezlerini, bir dernek odası ile iki misafir yatak odalarını ve müstemilâtını ve içinde çocuk bahçesi de bulunan bir parkı içine almaktadır.

İnşaata başlatılması için Derneği en çok düşündüren şeyler;

- 1 — İnşaatin başında idareci personel bulundurulması,
- 2 — Usta ve âmele temini,
- 3 — Malzeme temini,
- 4 — Fennî kontrolünün yaptırılması, işleri idi.

Dernek, bu işlerden idareci personeli, 21.7.1964 tarihinde Ağın ilçesinde bir şube açmak suretiyle temin etmiş ve bu şubenin yönetim kurulunu inşaata nezaret etmeye ve bu hususta yapılması gerekli bütün işleri görmeye yetkili kılmış ve inşaata 1965 senesi Nisan ayında başlanmıştır.

Ağın Şubesi Yönetim Kurulu üyelerinden ilkokul öğretmeni Sayın Fahrettin Tüzün ile ortaokul muhasip ve kâtabi Hasan Ögünç, resmî işleri arasında, inşaata ne-

zaret etmek, bütün inşaat malzemes'ni Elâzığ ve Malatya'dan temin eylemek, usta ve âmele tedarik etmek ve nihayet bunların hesaplarını tutarak Dernek Merkezine bildirmek suretiyle binanın yapılmasında birinci rolü almışlardır. Gerekliğinde birer âmele gibi çalışan, şahsî işlerini bir tarafa bırakarak günlerce usta, âmele ve malzeme peşinde koşan bu şahısların yalnız kendileri değil, hariçten gelmiş olan usta ve âmelelere yatacak yer temin etmek ve yemeklerini yapmak suretiyle aileleri de bu tesisin yapılmasında çok büyük feragat ve fedakârlık göstermişlerdir. Bu itibarla Dernek, Sayın Fahrettin Tüzün ile eşi Bayan Mürüvet Tüzün'e ve Hasan Ögünç ile eşi Bayan Fahriye Ögünce teşekkürü bir borç bilir.

İnşaatın fenni kontrolü, o sıralarda Elâzığ Valisi bulunan Sayın Abdullah Asım İğneciler ve Yusuf Yakupoğlu'nun emirleri ile Vilâyet Bayındırlık Müdürlüğüne yaptırılmıştır. Dernek, bu zevata ve Vilâyet Bayındırlık Müdürlüğüne, göstermiş oldukları alâkadan dolayı minnetdardır.

İnşaat yapıldığı sırada, mahallî halkın ve bu arada kadın ve çocukların dahi fiilen çalışmaları her insanı hislendirecek durumda olmuştur. İnşaatın betonu döküldüğü bir sırada Ankara'dan Ağın'a gitmiş ve orada bu çalışmalara katılmış olan bir dernek üyesi, gördüklerini aynen şöyle anlatmıştır. «İnşaatın birinci betonu atıldığı sırada ben de Ağında bulunuyordum. Adağım gereğince fiilen çalışmak üzere iş mahalline geldim. Beni gören halk, 7 yaşından 70 yaşına kadar herkes oraya geldiler, çalışmak kudretinde olanlar çalışmaya başladılar. İş göremeyecek durumda olanlar da çalışanları zevkle seyredildiler. Bunlardan bazıları öğünkü nafakalarını Derneğe vererek, bizim çalışmaya kudretimiz yoktur lirayı alınız da bizim yerimize âmele tutarak çalıştırınız diyorlardı. Bu arada ellerine bir kova geçirmiş olan iki yavrunun, beraberce tuttıkları bu kovayla bütün güç-

lerini sarfederek birinci kata beton çıkarmaları görülmeye değer hâdiselerdendi. Bu durum saat 12 ye kadar devam etti. Sıcakın fazlaşması ve karnımızın acıması dolayısıyla saat 15. de tekrar başlamak üzere işi tatil ettik. Ben, dâvetli olduğum bir hemşerimin evine yemeğe gittim, yemeği yedikten sonra saat 15. 'e kadar istirahat etmek istiyordum. Tam bu sırada inşaatın bulunduğu tarafta bir gürültü işittim. Ve istirahattan vazgeçerek hemen o tarafa gittim. Bir de baktım ne göreyim, bütün ev hanımları iş elbiseleri ile inşaatta çalışmakta ve ellerine geçirdikleri küreklerle ustaların nezareti altında karıştırdıkları harçları teskerelere koyarak birinci kata beton çıkartmaktaydılar. Kendilerine teşekkür ettim ve bu işin erkekler tarafından yapıldığını, kendilerinin zahmet etmemelerini söyledim. Bu sözüme karşılık hep bir ağızdan, neden, erkekler çalışır da bizler çalışamayız, biz bu memleketin halkından değilmiyiz? Biz de çalışacağız diye karşılık verdiler. Bunların içinde bulunan 76 yaşındaki hayırlılığın Hatice Bacı,... Bey, sen bu yaşınla, bu başınla ta Ankara'dan gelerek burada çalışıyorsun. Sen çalışırken biz oturmaktan utanmıyacak mıyız, diyordu. Bu sırada çalışmaya takati ve para yardımına da kudreti olmayan, Prutçu Mustafa adıyla anılan 65 yaşlarındaki bir zat da, bu durumdan heyacana kapılarak, orada el arabasıyla kum taşıyan Akşam Kız Sanat Okulu Müdürü Sayın Türkân Berikman'a hitaben, yüksek sesle, «Hanımefendi, bu memleket millî mücadele ruhuyla kalkınmıştır. O millî mücadele ki Mülâzım Kara Fatmaların, Ayşe Çavuşların katılmasıyla meydana gelmiştir. Hanımefendi soruyorum size, siz, Mülâzım Kara Fatma'nın, Ayşe Çavuş'un nesi oluyorsunuz?» diye nutuk irat ediyor, Müdire hanım da, «ben Karafatmaların Ayşe Çavuşların torunuyum.» diye cevap veriyordu. Şöyle bir dikkatlice baktım. Bu çalışanlardan hemen çoğu hayatında eline bir kazma veya kürek dahi almamış olan hanımlardı. Bunların arasında halen

(Devamı sayfa 29 da)

Migren Ve Psikopatolojisi

Dr. Melike ODMAN

Konumuz migren ve psikopatolojisi olmakla beraber, önce baş ağrılarının tasnifi vermek ve migrenin bu klasifikasyondaki yerini belirtmek istiyorum.

Baş ağrılarının tasnifi :

(A.B.D. Nörolojik Hastalıklar ve Kör-lük Enstitüsü Baş ağrısı Tasnifi Komitesi tarafından hazırlanmıştır.)

- 1 — Migren tipi vasküler baş ağrısı.
 - a — Klâsik migren
 - b — Adi migren
 - c — «Cluster» baş ağrısı
 - d — Hemiplejik ve oftalmoplojik migren.
 - e — Alt yarım baş ağrısı (Lower half headache)
- 2 — Adale kontraksiyonu baş ağrısı
- 3 — Kombine baş ağrısı (Vasküler ve adale kontraksiyonu)
- 4 — Nazal vazomotor reaksiyon baş ağrısı
- 5 — Konversiyon, hipokondriyak hallerin baş ağrısı
- 6 — Migren dışındaki vasküler baş ağrıları
- 7 — Traksiyon baş ağrısı
- 8 — Kranial inflamasyona bağlı baş ağrıları
- 9 — Göz, Kulak, Burun ve Sinüslere, Dişe veya diğer Kranium ve Boyun dokularına ait hastalıklardan ileri gelen baş ağrıları.
- 10 — Kranial nevritlelerden ileri gelen baş ağrıları
- 11 — Kranial nevraljiler.

Baş ağrıları sık sık görülen semptomlardandır. Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan istatistiklere göre halkın % 85 i

baş ağrısından muztariptir. Geri kalan % 15 i ise baş ağrısı çekmediklerini bildirmişlerdir. Fakat bunların da seyrek olarak baş ağrısı çektikleri ve üzerinde durmadıkları tahmin edilmektedir.

Baş ağrıları hakkında son 25 sene içinde geniş aydınlatıcı bilgi elde edilmiştir. II. Dünya harbi sırasında Harold Wolff ordu mensupları arasında, % 8 nispetinde baş ağrısı şikâyeti raporlamış ve bunun da % 80 i psikojenik faktörlere bağlı bulunmuştur. Bu yüzden yazımda migrenin psikojenik yönünden bahsetmeye çalışacağım.

Migren kelimesi Yunanca «Hemikrania» dan gelmektedir. Bu kelime zamanla «Hemikrenia», «emigrania», «megranea» ve «megrim» gibi şekiller aldıktan sonra yarım baş ağrısı anlamına gelen «migren» kelimesi herkes tarafından benimsenmiştir. Migren bir semptom kompleksidir. Migren periyodik nükseden, başın çoğunlukla bir tarafında bulunan, anoreksi, kusma, bulantı ile beraber olan; aynı ailenin muhtelif şahıslarında görülebilen kranial vazodilatasyonla ilgili bir baş ağrısıdır. Başka türlü ifade etmek istersek, migren sendromu konstitüsyonel ve genetik olarak şahsiyet gelişmesi yönünden predispoze şahıslarda epizodik olarak ve geniş ölçüde bedensel cevaplarla karakterize nörovasküler bir hadisedir.

Ensidans : Migrenin yaygınlığını gösterecek yeterli istatistik mevcut değildir. Allan takriben 195 hekim ve eşlerinden müteşekkil bir gurubun % 53 ünde migren tespit etmiştir. Lenox ise 1000 tıp öğrencisi ve hemşiresinin % 5,4 ünde migren bulmuştur. Migren ile epilepsi arasında da ilişki bulunmuştur; Cobb 1086 epilepsili hastanın 9134 yakın akrabasında % 4,3 migren tespit etti. Kadınlarda da fazla görüldüğü söylenebilir. Hayatın

herhangi bir safhasında başlayabilir. Vakaların büyük bir kısmında 20-30 yaşlarında başlar; daha çok gençlerde görülür. Krizler arasındaki süre çok değişiktir; haftada bir kaç kriz olabildiği gibi; hayatı süresince 3-5 kriz geçiren vakalar da vardır. Menapoz ve gebelikte krizler kaybolabilir; fakat menapozla başlayan migrenlerde vardır.

1 — Klasik migren : Geçici vizüel, somatik, hissi ve nadiren somatik motor semptomlarla seyreden veya şiddetli vertigo gibi prodromal araz veren vasküler bir baş ağrısıdır.

2 — Mutad migren : Çoğunlukla prodromu olmayı, tek taraflı olması nadir, vasküler bir baş ağrısıdır. Yaz, pazitesi, hafta sonu, istirahat, menstürasyon öncesi, menstürasyon sonrası baş ağrısı isimleri ile de anılır.

3 — Histamin baş ağrısı (Cluster) - (Eritroprosalspingie) : Genellikle aynı tarafta ve tek taraflı yüz kızarması, terleme, rinorrhea ve lakrimasyon ile beraber olur. Kısa sürer (Bir kaç dakika en çok yarım saat), uzun düddet ara verir (Horton sendromu). da denir.

4 — Hemiplejik veya oftalmoplejik migren : Kranial sinirlere ait felçlerle birlikte baş ağrısı vardır. Ekseriya III. kafa çifti bazan IV. V. ve VI. sinirlere ait arazlar görülür.

5 — Alt yüz baş ağrısı : Yüzün alt kısmında lokalize vasküler sebebe bağlı baş ağrısıdır. Atipik fasial nevralsi misal olarak verilebilir.

Migrenin ortaya çıkmasında allerji, duodenal staz, endojen, ekzojen toksinler, endokriniyen bozukluklar; pitüiter glandın geçici şişmeleri bunlar arasında söylenebilir.

Migrenli hastalarda semptomların sebebi açık olarak izah edilememektedir. Çeşitli teoriler ileri sürülmüştür. Şimdi en çok kabul edilen teoriye göre; semptom-

ların patojenisi intraserebral dolaşımdaki fonksiyonel bozukluğa bağlanmaktadır. Beyin dokusu dışındaki dural arterler ve kafatası arterlerindeki genişlemeler baş ağrısına sebep olur. Bu hipotezi desteklemek üzere baş ağrısı sırasında ekstraserebral, kranial damarların dilatasyonu ve bu arterlerdeki pulzasyon amplitüdünün arttığı (özellikle temporal arterde) ve ergotamin tartarat enjeksiyonundan sonra bu arterlerdeki pulzasyon amplitüdünün azaldığı gösterilmiştir. Prodromal visual semptomların başlangıcında oksipital arterden alınan anormal elektrikli aktivite bulguları; sirkulatuar değişikliklere bağlı olması muhtemel, serebral fonksiyon bozukluklarını ileri süren bu teoriyi destekler mahiyettedir.

Osfeld, migrende vazodilatasyonun ekstrakranial arterlerde, arteriyollerde, venüllerde ve muhtemelen venlerde arttığını yazmıştır. Osfeld'e göre vazodilatasyon yüzeyel, temporal, supraorbital, posterior oriküler ve oksipital arterlerde görülür. Bu arterler intrakranial arterlerin aksine kalın bir adale tabakası ile örtüldürler. Vazodilatasyon, muhtemelen fasiyal sinirin kolinerjik vazodilatatör lifleri vasıtası ile meydana getirilir.

Baş ağrısının sebeplerini incelerken baştaki ağrıya hassas dokuları gözden geçirmenin faydalı olacağı kanısındayım. Kafatası kemiği ağrıya hassas değildir. Kafa derisi ileri derecede hassastır, venöz sinüsler ve kolları, beyin kaidesindeki duamater, dural arterler (ant ve orta meningeal arter); beyin kaidesindeki büyük arterler, V. IX, X. ve üst servikal sinirler ağrıya hassastır: Beyin dokusu; korteksdeki ufak arterler, duranın beyin konveksitesini örten kısımları ağrıya hassas değildir. Genişlemiş damarlara yüksek basınçlı kanın hücumu damarların ağırlı distansiyonuna sebep olur.

(Devamı gelecek sayıda)

Halk Edebiyatı

Derleyen : Sönmez İKİNCİ

İslâmiyetten sonra Türk Edebiyatı'nın en geniş ve parlak devri olarak halk edebiyatını sayabiliriz.

Türk Halk Edebiyatı Destan Devri dediğimiz eski Orta Asya çağlarında başlamıştır. Türkler arasında Halk Edebiyatı, Aydınlar Edebiyatı diye iki ayrı edebiyat yoktu. Saz şairlerinin ve aydın yazarların saf bir Türk dili ile meydana koydukları eserler Türk Milletine hitab ediyordu. Yine bu çağlarda Türkler, Kopuz adlı milli sazlarıyla, hece vezniyle ve Milli nazım şekilleriyle destanlar, ağıtlar ve dini şiirler terennüm ediyorlardı. İslâmiyetten sonra Türk aydınları, müsterek İslâm Medeniyet ve Edebiyatına uyarak Arapça ve Farsça ile birleşen halkın kolay anlıyamayacağı bir dille eserler vermeğe başladılar. O zaman halkta kendi dilini ve edebiyatını yine sözlü olarak hece vezniyle, Milli nazım şekilleriyle ve diğer eski edebiyat gelenekleriyle yaşattı. Bu edebiyat eski Türk Edebiyatının daha sadık bir devamıdır. İslâmiyetten sonraki bu halk edebiyatını Tekke Şairleri, Saz şairleri, halk hikâyecileri; orta oyunu ve Karagöz gibi halk tiyatrosu tarafından yaşatılan nedebyat bölümleri altında toplayabiliriz.

Genellikle Tekke Edebiyatında bahsetmiş olduğum Tekke şiiri üzerinde durmayacağım, yalnız Yunus Emre'nin ilâhi aşkına bu yazımda da bir nabze değinmek yerinde olur kanaatindeyim. Yunus insan benliğinde Tanrı varlığından bir parça yaşadığını;

**Beni bende demen bende degülüm
Bir ben vardır bende benden içerü**

mısrasıyla terennüm etmeğe çalışıyor. «Bir ben vardır bende benden içerü» derken ruhundaki gerçek varlığı kuvvetle belirtmiş oluyor.

Allahı, candanda içeri derin bir sevgi ile sevmenin saadetini şu mısralarla belirtiyor :

**Severim ben seni candan içerü
Yolum vardır bu erkândan içerü.**

Yukarıdaki mısrada «Yolum vardır bu erkândan içerü» anlamıyla tüm yolların Tanrıya çıktığına inanıyor. Maksat «Varmak» değilmi bu gidiş Tekke yoluy-lada, Medrese yoluy-lada mümkündür.

Ayrıca bir Tekke şairi olan Pir Sultan Abdal saz şiirinin gelişmeye başladığı yüzyıllara ait örnekler vermiştir. Pir Sultan'ın halk deyişleriyle Sivas ve dolaylarına ait Coğrafya izlenimleri ve günün tarihi olaylarından yankılanmış heyecanlarla süslediği şiirler çok kere güzel ve samimidir Bununla beraber Yunus Emre'nin derin ve samimi ilâhi aşkını Pir Sultanda göremeyiz.

Halk Edebiyatının gelişimi Milli vezinler, Milli şiirler, Milli duygular ve söyleyişlerle kılasik bir çehre olarak gelişmesi XV-XVII. yüzyılda olmuştur. Bu asırlarda ellerinde sazlarla, diyar diyar dolaşıp, gördükleri Yurt güzelliklerini şiirlerine konu olarak alan Saz Şairleri Türkiyede gittikçe yerleşen Halk Edebiyatının kuvvetli mümessilleri olmuşlardır. Bunlardan Kul Mehmet Aydın bölgesindeki Güzelce hisar yöresine yerleşmiş, yüksek Devlet Memuriyetlerinde bulunmuş Halk Edebiyatının gözde şairlerindendir. Koyun destanından alınmış olan aşağıdaki kıta bir koyunun ağzından, yavrusuna (kuzuya) itafen yazılmıştır.

**Yavrum, kuzum aldırım elden
Kuzum kuzum derde meler bir koyun.
Usandım da bezdim bu tatlı candan
Kuzum kuzum derde meler bir koyun.**

Saz şairleri Ordularda, Kışlalarda, hudut boylarında bazan bir Türk Askeri

vazifesi alıyor, çeşitli savaş türkülleri ve kahramanlık şiirleri söylüyorlardı. XVI. yüzyılda bu söyleyişlere Öksüz Ali, Hayali, Kul Mehmet ve Köroğlu gibi halk şiirinin altın devri olan XVII. yüzyıla yol açan şahsiyetler yetiştirdi.

Bir destan şairi olan Köroğlu Bolu-beyi tarafından gözleri oyulmuş bir şeyi-sin oğludur. Babasının intikamını almak için erleriyle beraber Bolu mevkiindeki Çamlıbel'e yerleşti. Bazan, aşk yüzünden dağlara düşmüş bir aşık, bazan İranlılara karşı savaşan bir Osmanlı kahramanı bazzanda Osmanlı Oğullarına karşı ayaklanan bir isyancı olarak görülür. Fakat daima hak sever fakirlerin koruyucusu, kahraman ve namuslu bir şahsiyettir.

Örneğin; aşağıda Koçaklama adı verilen destanında bir yiğidi metheden mısralarda rastlarız.

Yiğit kendini öğende
Oklar menzili döğende
Şesper kalkana değende
Kalkan gümbür gümbürdenir.

Köroğlu'nun bu nevi övgü mısralarına atı için söylenmiş olan şiirlerinde rastlarız.

İran ülkesinde sürdüm izini,
Öpeğdim ayağımı dizini
Çamlıbele döndüreydim yüzünü,
Elma gözlü, kız perçemli kıratım.

Halk nezdinde efsaneleşen bu kahramanın çevresindeki dağlar için söylediği şiirler de coşkun duygularla bezenmiştir.

Köroğlu der tepelerden bakarım
Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim.
Bunca yıldır hasretini çekerim,
Arkam sensin, Kalem sensin, dağlar,
hey I

Köroğlu destanında Aşk şiirlerine de yer verilmiştir. Güzeller arasında o kadar ince ruhlu olur ki sanki, o eğri kılıncı demir külüklü kıratı kanda kınalı koca yiğit Köroğlu değil de Aristokrat saray hayatının ince ruhlu şairidir.

Kimisi punar başında
Kimisi yolun dışında

Al giyen onbeş yaşında
İlle, mavili, mavili
Kimisi odun devşirir
Kimi kahve pişirir
Al giyen aklım şaşırır
İlle, mavili, mavili

Yukarıda Köroğlu türküsünden alınmış iki kıtadan da anlaşıldığı gibi güzelleri ayrı ayrı övüyor fakat gönlündeki güzeli övgülerin en üstünde tutuyor.

XVII. Yüzyılın tanınmış Saz şairleri içinde Kul Oğlu, Kâtibi, Kayıkçı Kul Mustafa, Aşık; Aşık Hasan, Demircioğlu gibi mühim şahsiyetler vardır. Bunların arasında sıvrilerek yetişen, büyük şöret yapanlar Aşık Ömer, Gevheri, bilhassa Karacaoğlan dır.

Türk Saz Şairleri içinde tamamen halk zevkine sadık kalan Karacaoğlan'dır. Karacaoğlan, Gevheri ve Aşık Ömer gibi tanınmış saz şairlerinden önce yaşamıştır. Zira Aşık Ömer Karacaoğlandan bahsederken ona OZAN demiştir. Kendine göre manası (saçma sapan söz söyleyen kimse) diye vasıflandırır. Bundan da anlaşılırki Aşık Ömer daha yenidir.

Karacaoğlan şiirlerini kadın ve tabiat aşkı gibi iki büyük aşk duygusu içinde yazmıştır. Karacaoğlan'ın sevdiği Anadolu kızları yine Anadolunun çeşitli tabiat güzellikleri ile süslenmiştir.

Sevgilisi; ok kiprikli, fidan veya selvi boylu, elif endamlıdır.

Divan Şairleri sevgililerinin kirpikli gözlerini tamamen siyah olarak tavsiye ederlerdi, Karacaoğlan ise sevgilisinin gözlerini hakiki Türk gözü olan elâ gözü şiirinin konusu içine almıştır.

Aşağıdaki şiiriyle Karacaoğlan, al veya mavi şalvarlar giyen saçları dizlerine kadar uzanmış bu yurt güzellerini övmekle bitiremez.

Elâ gözlerini sevdiğim dilber
Kokuya benzettim güller içinde
İncecik'tir belin, hilâldir kaşın
Selviye başlattım dallar içinde.

Bunun yanında milli duygularıda yücedir Karacaoğlanın;

(Devamı 27. sayfada)

ÖĞRETMEN ABDULLAH LÜTFÜ EFENDİ

Cevat ONAY

(Geçen sayıdan devam)

Bu meyanda, Osmanlı ordularının bozulmasından Berlin muahedesi akdine kadar geçen vakayii muntazam bir şekilde evrakı havadiste takip ettiğimden bu sayede epice Türkçede ifadei merama iktidar kazandım. Tarih 1294-1878 idi. Ağın Nahiyesinde Tapu Kâtibi bulunan Abdi Efendi adındaki zatın tapu işlerini, tarafından müstahdem hususi bir Kâtibe yaptırması benim mûmâ ileyhe intisabıma vesile oldu. Evvelce ücretsiz, sonraları yüzden ikiyüz elli kuruşa kadar aylık ücretle 4 sene bu zatın yanında çalıştım. Abdi Efendinin kazancının büyük bir kısmı ihtilâskârâne özellikle para aşırma suretiyle) ve nâ meşru olduğuna karşı benimki kanaatkârane kalmakta devam etti. Çünkü evvel ve âhir emelim bir tek kelime toplandı : ADALET.

Zannederdim ki adaletsizlik yapanlar yalnız bizim köyün zenginleridir. Abdi Efendinin yanında iken edindiğim tecrübeyle «adaletsizliğin menşei, ferdin kendi zatı olduğu ve buna sebep de cehalet ve müvellidi (doğurucusu) olduğu ahlâksızlık» olduğunu anladım. Görürdüm ki; meselâ 100 kuruş harç aldığımız bir adamın tapu ilmühaberine, 6 kuruş harç mutadî, 3 kuruş kâğıt bahası, 1 kuruş kâtibiye kaydettiğimize ve avrakta sol tarafında «bundan başka bir nam ile fazla para alınmayacaktır» ibaresi yazılı bulunduğuna karşı köylüler bunun farkında değiller ve olamıyarak da bunun 15-20 mislini ödüyorlardı ki, sırf okuyup yazma bilmemelerinin cezası idi. Diğer taraftan Abdi Efendi ve havadarları «kavanini Devlet tamamen tatbik edilmek lâzım gelse ahali (halk) takat getiremez» diye de ilâve ve ilân ederek halkın üzerindeki nüfuzlarını bu batıl dava ile takviyeye çalışıyorlardı. Yine «Hükûmete

ne kadar uzak kalırsa herkesin o nisbette (rahat) edeceği fikri sakimi taammüm ettiğine karşı bunların butlanını (batıl olduğunu) var kuvvetimle iddia ve isbat ettiğim halde ne ağalar ve tabiri âharle mütegalibeler ve ne de bunların omuzdaşları kabul etmediler. Daima ağalara tarafdar yaşıyorlardı. Hayatı içtimaiyyemize pek büyük darbeler indiren bu muhrip (yıkıcı) nazariyeler, mevcudiyetim üzerine aksi tesirler yaptığından, ferdin ne suretle olursa olsun Millet ve Hükûmetine hizmet vazifesiyle mükellef bulunduğu kanaatını kaviyen edinmiştim. İşte Milletin maneviyatını vikaye ve müdafaa emrinde iki meslekten birini intihaba kendimde vicdanî bir mecburiyet duydum: Biri Muallimlik, diğeri Dava Verkilliği... Ben Muallim olmuşum. O zaman üçü kız ve ikisi erkek olarak beş evlâdım vardı. Bunlardan büyük kızımı Hocazademe (hocamın oğluna) tezviç ettiğimden (evlendirdiğimden) ailem altı kişiden ibaret kalmıştı. Kızlarımı kendim hususi şekilde ve iptidai (ilk) tahsili derecesinde okutmuşum. Merhum büyük oğlum Mardin mülkî veElazığ askerî rüştiyelerinden şehadetname (diploma) aldırmağa muvaffak olmuşum. Bundan bir sene sonra evfat eden diğer oğlum henüz okuma çağına gelmemişti.

Hocazademe verdiğim büyük kızım Ağın'da kız çocuklarını, ve esasen (damadım) olup Ağın Rüştiyesi Muallimi Evveli iken 1326-1910 tarihinde vefat eden kocası..... Yusuf Razi Efendi (de) erkek çocuklarını «ufak bir ücretle» okutup yazdırmağa muvaffak olmuşlardı. Yıl 1310,1311 - 1894,1895. Bu sayede Ağın'da kız çocuklarını da okutup yazdırmak hevesi uyandırılmış oldu. Devren (gezi sırasında) Ağın'a gelen Elazığ Valisi Enis Paşa Damadım Yusuf Razi Efendi'nin -

bir ahır sekisinden ibaret olan - mektebine uğrayıp talebelerini yoklamış, neticede gördüğü istifadeden memnun kaldığını ilân maksadıyla ('Oh biraz ferahladım') diyerek ve çocuklara para vererek mükâfatlandırmıştı. İşte Ağın'da yerleşen irfan temeli böyle kurulmuştur.

Elyevm bu gün) 15/Nisan/1927 evlât ve ahfadımla barhayat olan ailem efradı yirmiye balığ olmaktadır. Bunlardan üç kızımı da yukarda arzettiğim gibi okutup yazdırmıştım. Ortancası vefat etmiş, büyüğü 10 yıl devam eden hususi ve ücretli tedristen sarfi nazar etmiş, küçüğü ise 17 senelik resmî bir Muallim olarak Çimisgezdek ilk mektebinde ifayi vazife etmektedir.

Ahfadımdan (torunlarımdan), büyük kızımdan doğan iki oğlan çocuğundan büyüğü olup Elâzığ Sultanisi onbirinci sınıfından naklen Muallim mektebi meslek derslerinden mezun olan Ağın İkinci Muallimi Mehmet Necip, Diğer küçüğü Sadettin olup Elâzığ Muallim mektebi son sınıfının güzide (seçkin) talebesinden bulunmaktadır. İşte güddüğüm bütün bir sayü amelim (çalışmam) ailemde bu suretle tecelli etmiştir.

Yukarıdanberi arzedegeldiğim safahatı hayatiyemde tedricle yükselen bilgimle istihdaf ettiğim (amaç edindiğim) noktai nazarlar :

Servetinden dolayı kimseye imrenmediğim gibi ciddi ve mesleğine âşık bir muallim için iktisabı servet (çok para ve mal sahibi olmak) bilâkis bir rehzen (ilerlemeğe engel) olduğuna kaniim. Böylece maişet (geçim) noktasından hiç bir vakit kendimi bedbaht değil bir taraftan maişete kanaatkâr kalarak, diğer taraftan hemen terbiyei ilmiyyemi yükseltmek, ebnayi cinsime (İnsanlığa, milletime) ve vatanıma hizmetimi kıymetlendirmek emelimi taşıdım. El'an da öyleyim. Zannedirim ki bir vazifeyi başarırsam benim için saadet ve cennet kapıları açılacak, sefalet ve cehennem kapıları kapanacak. Ademi muvaffakiyet (başaramamak) halinde ise emir bilâkis olacak (İşin tersi

olacak).

Muallimlik vazifemi yaparken halkın Hukûmat ve kanun hakkındaki efkârını tenvir etmekten geri durmadım. Hattâ «12 asatten fazla uzağa amelei mükellefe (yol amelesi) sevkolunamaz» maddei kanuniyesini herkese işaa etmekle (açıklamakla) kalmayıp amele (1) sevkine gelmiş olan jandarmaların köyümdeki âmâ (kör) bir şahsı dövçüklerini müdafaa ve takbih ettiğimden (kötilediğimden) dolayı Kaza Kaymakamlığınca -Bu hareketime siyasi propagandacı şekli verilerek muhakeme altına alındım ise de İstinaf Mahkemesi Heyeti sakalımın aklığına merhameten affetmek lûtfunda bulundu:

Müddeti hayatımda kendi sayı mücerret (tek başıma çalışmam) ve içtihadımla (buluşumla) «Arabî, Fârisî, Türkçe, Riyaziye (matematik); tarih; coğrafya, Fransızca ve az çok kimya, hikmeti tabiiye (fizik), mantık ve saire öğrendim:

38 yaşında -Fransızcanın ancak yüksek mekteplere munhasır kaldığı bir devirde -Fransızca öğrenmeğe başladım. Bu suretle de pedagoji, moral ve retorik gibi bilgi subesiyle münabeset tesisine muraffak oldum. Türkçemizde ve hele hesabı zihnî (Zihinden hesap) derslerinde kuvvetli ihtisasım vardır. Elifba meselesini min haysillafız (kelime (söz yönünden) ve min haysilhat (yazı yönünden) nazari ve amelî olmak üzere hal ve ıslah etmiş isem de resmen takdire mazhar olamadım.

Şüphesiz çok çalışıp az semere (meyve, verim)elde edebilmekteyim. Çünkü ne fevkalâde zekiyim, ne de vekalâde müsait bir bünyeye malikim? Yanya (Osmanlı İmparatorluğunun Rumelideki) Vilâyetindeki memuriyetim sırasında daülmerak'a iptilâm (karasevda, hypocondrie hastalığına tutuldum) hendeseye pek aşırı edrecede çalışmış olmağlımdan ileri geldiğini söylemekliğim kâfidir. Diyarbakır'da İbni Müderris Mektebinde tedrisata başladığım zaman, kendi kendime «150 kuruş maaşlı ve muktedir bir iptidai Muallimi olabilirsem bana yetişir» demiştim.

(Devamı gelecek sayıda)

DUYURU
AĞIN KÜLTÜR DERNEĞİNİN SAYIN
ÜYELERİ ;

AĞIN KÜLTÜR DERNEĞİ'nin genel kurul toplantısı 3-Mart-1968 pazar günü saat 14.00 de KUTULUŞ UMUT SOKAK NO : 32/1 de yapılacaktır.

Daha olumlu bir çalışma yapabilmek için bütün Ağın severlerin ilgi duymalarını ve genel kurula katılmalarını rica ederiz.

GÜNDEM :

- 1- Açılış**
- 2- Başkanlık divanı seçimi**
- 3- Yönetim kurulu raporunun okunması**
- 4- Denetleme kurulu raporunun okunması**
- 5- Raporların tartışılması**
- 6- ibra**
- 7- Yönetim ve denetleme kurulu seçimi**
- 8- Dilekler**

YÖNETİM KURULU

G Ö L

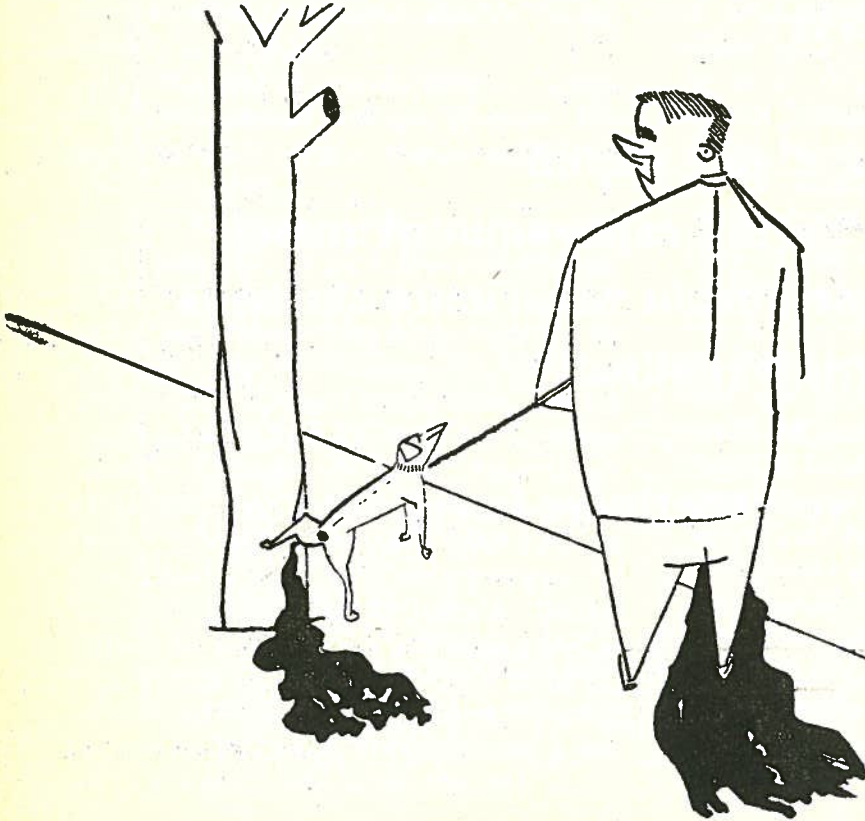
Yangın büyüyor her tangoda
Küçük küçük roller veriliyor kalabalığa
Bir pınar bulmayı düşünüyorsunuz, ya da göl,
Oysa anılardan kaçmak ne zamana kadar?
Oyunun başladığı yerde kapanıyor perde.

Rolünüzü öğrenmediniz diyelim, öğrenemediniz
Ama tabur tabur başarılı aktör geziniyor içinizde
Büyüyor lekesi sahteliğin
Büyüyor gölgeleri vefasızlığın...

Ne koymalı tutkunuzun adını bilmem
Ama bir göl yaratacağım kendi acılarım için yada bir deniz,
Tükenmiyecek yağmurlar başladı şimdi.
Yıldızlı bir geceden söz etmeyin diyorum, söz etmeyin ne olur.
Ölü insanlığın alınmda bıraktım dudaklarımı.

İçki sunuyorsunuz şimdi de aktör ellerinizle
Ama şeytanın şeytanlığı buraya kadar
Sıkıntı ağacından ayırlamam gayrı

İlkay KASATURA

AĞIN'A DEYİŞ

Güzellerle gönül alıp verenin
Başka nesnelerde gözü mü olur.
Ömründe AĞIN'ı bir kez görenin
Yanında cennetin sözü mü olur?

Sende güzelliği sezdik sezeli
Sevdik sana benziyen her güzeli
Dökülürse de ağaçların gazeli
Sevdalı hayatın gözümü olur?

AĞIN, yeşil AĞIN, sevgili AĞIN,
Çocukluğun geçti, tam gençlik çağın
Söylede yapalım, nedir adağın?
Yolların yokuşu, düzüümü olur?

Yıldırım der; AĞIN'ı sevmiyenin
AĞIN'm derdiyle diz dövmiyenin
O'nu sevmiyenlere sövmiyenin
Tanrı huzurunda yüzüümü olur?

Yıldırım Niyazi GENÇOSMANOĞLU

Göremiyorum

Öyle bağıymı, sana ezelden
Sarıdan başka renk göremiyorum.
Anlayan bulunmaz bu garip dilden,
Onunçün murada eremiyorum.

Baharmış, hâzanmış yahut karakış,
Beyhude değilmiş hakka yalvarış,
İstersen dostu küs, düşmanla barış,
Hiç birisinde fark göremiyorum.

Aşılmaz tükenmez bir uzun yoldun,
Hayat çıkmazına düştün, kayboldun,
Bir muhannet kula gittin kul oldun,
Gene ele meyil veremiyorum.

Mehmet ERGÖNÜL

GÜZEL SÖZLER

- ★ Cemiyet iki sınıfa ayrılabilir, yolcular ve yolcularlar.

— TALLEYRAND —

- ★ İnsan küçük anları değil yılları yaşamağı öğrendikçe asilleşir. Böylece acelelenin verdiği huzursuzluk, ruhun küçüklükler peşinde koşuşu kaybolur ve yerine ulu, sakin, sade ve çok şey kavriyan bir hayat gelir. İnsan böylece ilâhi bir sabra ulaşır.

— NOVALIS —

- ★ Hata işlemenin insana zararı dokunur mu? Her zaman değil. Lâkin yanlış yola sapmak mutlaka zarar getirir. Derecesi ise ancak yolun sonunda anlaşılır.

— GOETHE —

- ★ Günahın bir çok âletleri vardır. Lâkin yalan bunların hepsine uyan bir sapıdır.

— HOLMES —

- ★ Günah arıya benzer onun gibi ağzı ballı, fakat kuyruğu zehirli.

— H. BALLON —

AĞIN SOSYAL TESİSLER YAPTIRMA VE KORUMA, TURİZMİ GELİŞTİRME DERNEĞİ'NİN AĞIN KÜLTÜR DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİNE TEŞEKKÜRÜ:

Derneğimizin kurulduğunun AĞIN Fikir ve Sanat Dergisi'nde yayınlanması üzerine, ilk yardım AĞIN Kültür Derneği Yönetim Kurulu Üyelerinden almış bulunuyoruz. Kardeş Derneğin değerli bir jest ve örnek teşkil eden bu yakın ilgisi maddi olmaktan ziyade manevî değer taşımaktadır. En derin, minnet ve şükran duygularımızı arz ederiz.

AĞIN Sosyal Tesisler Yaptırma ve Koruma, Turizm'i Geliştirme Derneği Başkanı

Muhlis İKİNCİ

AĞIN MUHABİRİMİZ BİLDİRİYOR:

T.R.T; Radyolarının 29/1/1968 tarih ve 19 haberlerinde kardan mahsur kalan ve içinde 42 yolcusu bulunan otobüsü Kara Yolları Ekibinin kurtardığı söylenir-sede hakikat şöyledir :

Otobüsün kardan yoluna devam edemediğini duyan sayın Kaymakam vekili Ferit Onat derhal Kadastro Müdürü sayın Hayrettin Gürbüz'le temasa geçmiş ve her ikisi de makam arabalarına küreklerle beraber halktan da aldığı yardımlarla mahsur kalan 30 kişiyi kurtarmışlardır. Kendilerine ne kadar teşekkür etsek azdır.

Biraz da şaka.

Bunlardan,

Baharda Attan,

Zemheride Kurttan,

Harmanda Türkten,

Subaşında Yörükten,

Memurun Yenisinden,

Orospunun eskisinden,

Suyun akmazından,

Köpeğin hırlamazından;

Korkunuz.

İrfan ELİN

Ağın Müderrisi Ve Kemaliye Müftüsü

SAYIN HÜSEYİN HÜSNÜ

Fikri YÜCEL

«Kemaliye Müftülüğü sırasında, bir hayır kuruluşuna yardım temini için Divriği'ye gitmiş. Bir Nahiye Müdürü, Kaymakama takdir almak için olaeak - gidecek Mülkiye Müfettişinin de orada bulunacağını, emeline daha uygun görüp, diyor ki: (Kemaliye Müftüsü, inkılâplar aleyhine propagandaya gelmiştir. Şimdi, Divriği'de halkı Devlet aleyhine kışkırtıyor, bugün de Cuma namazında vaaz edecek. İnhar ediyorum.) Bunu duyan Kaymakam ve Müfettiş, Aziz Hocamızı suçüstü yakalamak için, aynı camie, namaza g'diyorlar. Öte yandan o gün, orada vaaz edeceğini de bilmiyen Hocama, Camideki cemaat, bir vaaz rica ediyorlar. Kürsüye çıkıyor. O veciz ve talâkatla vaaz ediyor. Konu: (Yeryüzünde fesat çıkarmanın fenalıkları, Devlete mufti olmanın iyilikleri)... Herkes hayran. En çok ta Kaymakam ve Mülkiye Müfettişi... Namazdan sonra Hocayı tazimle karşılayan bu iki zat (Bir çayımızı içmeniz bize iltifatınız olacaktır) diyorlar ve çay içirip aynı tazimle Hocayı' uğurluyorlar.»

Sayın Hoca'nın oğullarından biri, sarıklı bir medrese öğrencisi olarak Ağın'dan ayrılmış kıyafet devriminden sonra şapka ile dönmüştü. Hoca'nın cemaat'nden biri, ona: «Oğlunuz sarıklı olarak gitti şapka ile döndü» demişti. Buna karşılık hoca; İslâm olmayan milletlerin giydiklerini, yalnız onlara benzemek gayesiyle giymek dinen doğru değildir. Bu bir hadisi-şerif muktezasıdır. Ancak Dinimize göre ülüemre itaat da farzdır. Cenabı Hak Kuranı Keriminde bunu böyle buyurmaktadır. Bugün ülüemir dediğimiz Devleti idare eden ve kanun yapan kimselelerdir. Yani, Büyük Millet Meclisidir. Bunların yaptıkları kanunlar da ülüemrin emirleridir. O halde İslâm olmayan millet-

lerin giyindiği şapkayı Hristiyanlara benzemek maksadı ile olmayıp, sırf ülüemrin yani kanun yapanların emri olarak giymek günâh değil bilâkis kanun hükmüne itaat etmek bakımından sevaptır ve bir farzın yerine getirilmesidir. «demisti ki o günlerin hiçbir din adamı, şapka hakkında bu kadar veciz bir söz, bu kadar inandırıcı bir fetva vermemiştir. Verememiştir. Bu da merhum ve mağfuru ndin ilimlerdeki yüceliğini göstermiye, islâm dininin de ne kadar inkılâpçı olduğuna yeter bir kanıt ve ehlinin elinde ne güzel ve medenî hükümleri toplamış olduğunu göstermesi bakımından da ibretli bir tablodur, şu yukarıdaki konuşma.

Hoca'mız, Sayın Cevat ağabeyimin yazılarında belirtildiği gibi «bir Ramazan ayında Cuma Namazında İstanbul - Aya-sofya Camiinde vaz'ederken ilmi kifayeti, belâgat ve fesahatı bu sırada camide bulunan Padişahın da nazarından kaçmamış ve namazdan sonra caminin kapısına gelen bir saray arabasına alınarak saraya götürülmüştü. Ramazan sonuna kadar sarayda misafir edilen hocamıza Padişahın emri ile, dileği sorulmuş ve bunun cevabını ancak babasına sorduktan sonra söyleyeceğini bildirmiştir. Bu hususu babası, büyü kHoca lâkabıyla anılan ve kendi adını taşıyan merhum hoca Hüseyin Efendiden sormuş, aldığı cevap; «İstanbul'da Şeyhülislâm olsan istemem. Memleketine hizmet etmeni isterim.» şeklinde olmuştur. Bu cevabı, Padişah iradesini kendisine ileten «Serkarini Şehriyari» yani Padişahın baş yakını olan Hacı Ali Paşaya söyleyince, Hacı Ali Paşa; istenilen bir şeyin Padişahın Şevket ve azameti, sizin de ilmi kudretinizle mütenasip olması gerekir. Bir padişah bir nahiye merkezinde kendi şerefi ve sizin ilminizle müte-

nasip ne verebilir? tarzındaki uyarması karşısında, isteğinden dönmeyen, ikbâl v karşısında, isteğinden dönmeyen, ikbâl ve istikbâli memleketine olan hizmetinin çok aşağısında gören hocamızın bu ısrarı karşısında, Hacı Ali Paşa merhum, o halde orada bir medrese yaptırılsa memnun kalmırsınız? sorusunu sormuş ve aldığı cevap; «siz Ağında bir medrese yaptırırsanız ben de kendimi âleme hayrat ederim.» olmuştur. Bu cevap yalnız Hacı Ali Paşayı değil, aynı zamanda yine ondan naklen padişah Abdülhamidi de kendisine hayran bırakmış ve derhal medrese yaptırılması için 500 altın, kitap alınması ve medreseye akar yaptırılması için de 500 altın ki cem'an 1000 altın verilmiştir. Bu para ile eski ilkokul olan medrese binası yaptırılmış ve bu medresenin kütüphanesine 16 deve yükü gayet kıymetli kitaplar alınmış, akar olarak da bugün halen aşağı caminin önündeki han ve kahve olarak kullanılan bina yaptırılmıştır.

Hocamız İstanbul'dan ayrılırken «vücudumu âleme hayrat ediyorum» şeklindeki sözü üzerine kendisine en ufak bir tahsisat bağlattırmadan İstanbul'daki aylık 10-15 altını yani bugünkü para ile 2500-3000 liralık tahsisatı ve parlak istikbâli de feda ederek Ağın'a, Ağınlıları uyandırmaya geliyordu. Hem de maaşsız olarak.

Şimdi, şu yapılan fedakârlığın azameti üzerinde durmak gerek: İstanbul'daki aylık 10-15 altın maaşı ve padişahın takdir ve iltifatı şahanesine mazhar olmuş, önündeki parlak istikbâli bırakarak Doğu Anadolu'nun o günkü haliyle bir köyüne geliyor, oranın halkını okutacak, oranın halkını aydınlatacak, zekâ ve ilminden başka da geliri olmayacak orada... Çiftçilik yapıp kazanacak, geçinecek. Bütün ilmini, enerjisini halkın uyanmasına harcayacak. Feragat ve fedakârlığın timsali...

Dediğini de yaptı. Ağın'ı, Ağın'ın mevcut sosyal varlığını yıktı, yeniden yaptı. Hem de küçük bir belde olan Ağın'a, o güne kadarteneffüs etmediği, edemediği

sosyal bir hava getirdi. Bu hava ondan 70 sene sonra Cumhuriyetin 43 ncü yılında Türkiye'ye bu kadar samimiyetle gelmiyen demokrasi ve kardeşlik havası insanların birbirine karşı fedakârlık, feragat duygularının bol bol ibzal edildiği, şahsî menfaatlerin yerine âme düşüncelerinin hâkim olduğu hava.

Bu hikâyeleri Hoca'nın dünya görüşünü belirtmesi bakımından önemli gördüğüm için yazdım. Bundan başka medreselerin yalnız âhiret bilgilerini verir sandığımız zamanda, onun medresesi en müşkülpesent bahçe mimarlarını hayran bırakacak şekilde idi. Yüksek ve zarif ihata duvarının içinde, medresenin önündeki bahçe her tasvirin üstünde bir güzellik sergisi. En gamlı gönüllere ferahlık ve neşe veren bir yerd. Dış kapıdan girince insana yeni ve başka bir âleme girdiği sanısını uyandırır, etrafı çeşitli çiçek tarhları arasından geçilir, sağ plânda mermerden yapılmış şadırvan ve havuz üstünde zevkle yapılmış kameriye... Kameriyenin sütunlarına sarmaşıklar sarılmış, kameriyenin üzerini yüksek elma ve mürver ağaçları şemsiyelemiş, şadırvanın etrafında sekizgen şeklinde, oturmak için, arkalıklı sedir. Sol plânda gene çiçek tarhları arasından gidilen, uzakça yerde banyo daireleri, W. C. ler...

Aradan şu kadar uzun zaman geçmesine, ilerlememize rağmen, Ağın'da, bugün bile bu kadar zevkle işlenmiş bir park görmek, ne yazık ki, mümkün olamamıştır. Aziz Hoca'mız, bugünkü nesilden de ileri bir bahçe mimarı idi...

Burada benim yazdıklarım, onun hizmetlerinin ve başarılarının tamamı değildir. Bunlar, ancak benim kalemimin barışabildikleridir. Yoksa onun yaptıklarının tamamını tebarüz ettirmiş olmak iddiası değildir bu yazı.

Sonuç :

Yüksek insnalara mahsus hasletleri ne birkaç makaleciğe sığar ve ne de benim cılız kalemim, onun büyüklüklerini (Devamı 31. sayfada)

Bademcik iltihabı

Hazırlayan : Dr. Hamit SOYLU

Bir şahıs — Dr. Bey siz misiniz?
Doktor — Evet benim, birşey mi var?
— Biraz rahatsızım da, bakar mısınız?
— Hayhay bakayım... Buyurun şöyle oturun... Hah, anlatın bakalım şimdi ne yiniz var?

— Boğazım ağrıyor Dr. Bey.
— Boğazınız mı ağrıyor? Peki bakalım...

— Hep yutkunmak istiyorum, yutkunamıyorum. Türkrüğümü bile yutamıyorum ağrıyor.

— Titreme, kırıklık başağrısı, ateş var mı?

— Evet var Dr. Bey. Akşam ateşim 39 dereceye çıkmıştı. Halsizlik, takatsizlik var; başım da ağrıyor.

— Ağzınızı açarmısınız lütfen...

— Hay hay açayım.

— Ooo... Boğazınız bir hayli kızarıktır. Bademcikleriniz de bir hayli şişmiş. Üzerlerinde nokta nokta iltihaplar belirmiş.

— Bademciklerim mi iltihaplanmış Dr. Bey?

— Evet öyle. Biz ona «tonsillit» diyoruz.

— Bademcik iltihabının sebebi nedir?

— Sebebi muhtelifdir. Hastalık yapabilen bazı cins mikroplar bademcikleri iltihaplandırırlar.

— Bazı kimseler bademcik iltihabının soğuktan olduğunu söylerler.

— Evet soğuğa maruz kalmak veya bazı muharriş gazlar gibi maddelerin terneffüsü iltihaba yol açar.

— Herhalde benimki soğuktan olacak. Geçen gün iş icabı bir müddet soğukta kalmıştım.

— Ara sıra boğazınız böyle iltihaplanır mı?

— Evet, ara sıra bademciklerim şişer; ağrır, iltihaplanır, ateş yapar Fakat bu seferki fazla iltihaplanmış olsa gerek.

— Evet bu sefer iltihap fazla gözükü-

yor.

— Peki bu iltihap tamamen iyileşmez mi?

— Bazan tamamen iyileşir. Fakat ekseri iyileşme tam olmaz. İltihap az da olsa bâki kalır.

— Bademcik iltihabı tedavi edilmezse ne olur?

— Bademcik iltihabı tedavi edilmezse müzminleşir. Biz ona «kronik tonsillit» diyoruz. Bazan da «peri tonsiller apse» dediğimiz hastalık meydana gelir. Ağır iltihapların aşağı doğru yayılmasıyla gırtlak ödemi dediğimiz tehlikeli haller meydana gelebilir. Bazan da iltihabı müteakip bademciklerde yaralar açılır ve bunlar derinleşirse şiddetli ve tehlikeli kanamalara sebep olabilir.

— Başka hastalıklarda da bademcikler iltihaplanır mı?

— Başka bir takım hastalıklarda «boğaz anjini» olursa da bunların içinde «kıızıl» anjini ve «difteri anjini» çok önemlidir. Bu hallerde derhal gerekli tedbirler alınmalıdır.

— Bademcik iltihabının müzminleşebileceğinden bahsettiniz. Müzmin bademcik iltihabı nasıl olur?

— Müzmin bademcik iltihabının sebebi tekrar eden had bademcik iltihaplarıdır.

— Müzmin bademcik iltihabında boğazda bademcikler büyümüş müdür?

— Hayır müzmin şeklinde bademciklerin görünüşü çok defa yanıltıcıdır. Çok küçük olabilir. Halbuki bademciklerin ameliyatla çıkarılmasından bu gibi kimseler çok büyük fayda görürler.

— Bademcik iltihaplarının başka zararları da var mıdır?

— Orta kulak iltihabı, sinüzitler ve bazı teneffüs yolu hastalıkları, romatizma, böbrek iltihaplanmalarının sebepleri bazan iltihaplı bademciklerdir.

— Kızamık, kızıl, difterinin meydana gelmesinde ve yayılmasında da bademcik

iltihaplanmalarının tesiri var mıdır?

— Kızamık, kızıl, difteri hastalıklarında da boğazda iltihap vardır. İltihaplı bademciğin bu hastalıklardan bilhassa difterinin boğaza daha kolayca yerleşmesine sebep olabileceği kabul edilmektedir.

— Dr. Bey, bazı çocuklar hım hım konuşurlar, burunları devamlı akar, tıkanıktır, geceleri horlarlar ve ağızları hep açık uyurlar. Sebebi nedir?

— Bazı çocuklarda devamlı burun akması, burun tıkanıklığı, uyurken horlama, ağızdan teneffüs; dış gıcırdaması ve hattâ gece işemelerine bile sebep olabilen bir hastalık vardır, biz ona «adenoid vejetasyon» deriz.

— Adenoid nedir Dr. Bey?

— Adenoidler de bademcikler gibi vücutta bulunan lenfoid doku kitleleridir. Adenoidler burun arka boşluğunun boğazla birleştiği bölgede bulunurlar. İltihaplanmaları bilhassa çocuklarda mühim hastalık arızaları yaparlar.

— Bazan halk arasında «Burnumda et var, ahtapot var» derler. O nedir?

— Evet, adenoid ve bademcik iltihaplanmalarında burun ve boğaz daralıp tıkanabilir.

— Adenoidler neden iltihaplanır?

— Adenoid iltihabının ve büyümesinin sebebi ekseri mikroplardır.

Adenoid büyümesi daha ziyade süt çocuklarında görülür.

— Süt çocuklarında adenoid iltihabının fazlaca görülmesine sebep nedir?

— Süt çocuklarında adenoid doku iltihaplanmağa ve mikropların çoğalmasına müsait bir zemin teşkil eder. Bu sebeple meselâ nezleli olan bir kimse hastalığını çocuğa kolayca geçirebildiğinden böyle hasta kimselerin temas ettiği çocuk da kolayca nezleye yakalanır veya adenoid iltihabı olur.

— Yani nezlesi olan bir kimse hastalığını çocuğa kolayca geçirebildiğinden böyle bir hastalıktan mustarip kimsenin küçük çocuklarla temas etmemesi lâzımdır öyle mi Dr. Bey?

— Tabii öyledir. Çocuğun yakından

temas ettiği kimselerde devamlı nezle veya sinüzitin bulunması, çocuğa devamlı olarak hastalık bulaştırması bakımından tehlikelidir. Hele hasta şahısların çocukları okşayıp öpmelerine katiyen müsaade etmemelidir.

— Bu adenoid iltihabının zararları nelerdir?

— Süt çocuklarında adenoid iltihabı burun teneffüs yolunu tıkar, çocuk süt ememez, hattâ bu sebeple aç kalır.

— Bazı kimseler adenoidli çocukların dimağca geri kaldığını ve büyümediğini söylerler Doğru mudur?

— Evet, Adenoid iltihabı ve büyümesi çocukta zekâ meleklerini körleştirir, onları adeta aptallaştırır, çocukta yutma gücünü yüzünden iştah azalır, beslenmesi bozulur. Çocuğun büyümesi gecikir, sık sık nezle olurlar. Bronşit, «astma» dediğimiz nefes darlığı, akciğer iltihaplanmaları ve zatürriye bile sebep olabilir.

— Yani adenoidli çocuklar hem aptallaşır, hem de başka bir takım hastalıklara kolayca yakalanabilirler öyle mi?

— Evet öyledir. Adenoid iltihaplanmaları ayrıca komşu yapılara da tesir edip onları iltihaplandırmaktadır.

— Meselâ ne gibi?

— Adenoid iltihabları çocuklarda orta kulak iltihaplanmalarına ve sinüs iltihaplanmalarına yani sinüzitlere de sebep olmaktadır.

— Peki, iltihaplandıklarında birçok sıkıntılara sebep olan bademciklerin ve adenoidlerin vücut için lüzumu yani bir faydası var mıdır?

— Bademciklerin vücudun mikroba karşı müdafaasını yapan birer kale olduğu kabul edilmektedir. Fakat bu kaleler düşman eline geçtiğinde yani devamlı olarak iltihaplı olduğunda artık vücut için zararlı olmaktadır. Bu şekildeki bademciğin bir mukavemet vasıtası olmaktan çıkarak b'lâkis mikropların barınıp çoğaldığı tehlikeli bir yer haline geldiği kabul edilmektedir. Bu gibi hallerde bademcik ameliyatı yaparak onları çıkarmak gerekir.

(Devamı 31. sayfada)

Fotoğraf Öğretimi

Mustafa NIKSARLI

(Geçen sayıdan devam)

Bu sefer deliğe pozitif bir mercek (kenarları ince ortası şişkin, kalın) koyarak nediler ve netice bu konuda çalışan bilginleri sevindirdi. Şimdi ressamalar daha rahat eskiz çalışmalarını yapıyorlar, açık gözler daha çok para kazanıyorlardı, iğne delikli karanlık odada optik bir gelişme yürüncesine oturmuştu.

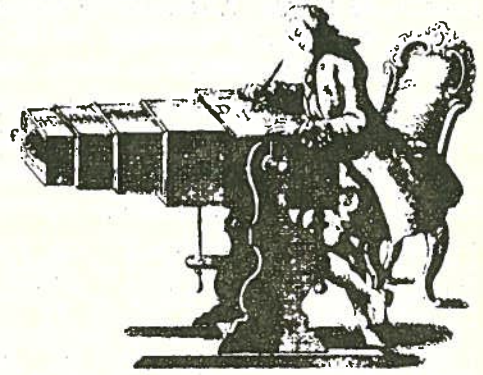
İğne delikli karanlık oda'nın görüntüsünü daha parlatmak ve aydınlatmak için uğraşanlar da az değildi. İlk önce 1550 yılında bu deliğe küçük bir cam küre koyan Nürnberg'li Cardan oldu. Cam küre imge aydınlığını artırmaya karşın, kenarlara düşen kesimlerde yayılma ve bükülmeler çok artmıştı.

İngiliz Bilgini İsaac Newton (1642-1727) bu küre yerine pozitif bir mercek koyarak bu konuda biraz daha ileri gitti.

Böylelikle fotoğrafçılığın buluşundan 20 yıl önce 1812 yılında W. H. Wollaston tarafından bilimsel olarak tek elemanlı ve daha geliştirilmiş gene pozitif bir mercek iğnedelikli karanlık odanın iğne deliğine konmuş oldu.

Leonardo da Vinci'nin Kamera Obskura'sı optik gelişmede yansı (refleks) yönünde bir atılım daha yaptı. İç içe girip çıkabilen bir takım kutularla kamera (iğnedelikli karanlıkoda), fotoğraf makinası ve konu arasındaki uzaklık ayarlanıyordu. Yansı (reflex, refleks) kameranın diğer özelliği ise daima başaşağı görünen imgeyi doğru göstermesiydi. Bu kamera da da sağ solda, sol sağda ama imge başaşağı değildi. Bunuda kameranın içinde merceğe 45 derece açı ile bakan bir ayna koyarak sağlamışlardı. Mercekten aynaya

düşen imge, aynadan yukarı yansıyarak kameranın üst yüzeyindeki ayarcamında (buzlu cam) imge doğru olarak görünüyordu. Ressamlar ayarcamının üzerine koydukları kâğıda veya doğrudan ayarcamına daha rahat ve titizlikle resimlerini çizebiliyorlardı.

(1769 da C. Hoscel'in gravüründe yansı (Refleks) Kamera Obskura'yı kullanan bir ressamı görüyorsunuz).

Count Francesco Algarotti, RESİMDE KONU adındaki eserinde (1764) kamera dan bahsederken «En modern, özellikle İtalyan ressamalar bu buluştan çok mükemmel bir şekilde yararlanmışlardır. Yoksa aslına bu kadar gerçek benzeyen nesneleri tasvir edemiyceklerdi. demiştir. (1)

Buluşlar kameranın geliştirilmesi yönünde devam ederken, diğer yöndeki çalışmaların ağırlık merkezi ışık üzerinde toplanmaktaydı. Işığın cisimlerin yapısında bir takım değişiklikler yaptığını o zamanlar farketmişlerdi. Bitkilerin ışığın etkisiyle yeşillendiğini, renkli bezlerin güneşten ağardığını, bunlardan gümüş tuzlarının daha da fazla etkilendiğini bulmuşlardı.

Gümüş tuzları, ışığın etkisiyle, birleştirici, elemanı ayrılır geriye koyu renkli metalik gümüş kalır.

Bir Kamera Lucida. V. Chevallier'in «Aydın-lık Oda'nın kullanılması konusunda notlar.» isimli eserinden. Paris 1834.

Gümüş tuzlarının ışığa duyarlı oluşunu 1727 yılında Alman Fizikcisi profesör Johann Heinrich Schulze, Altdorf Üniversitesinde araştırmalarıyla buldu.

Prof. Johann Heinrich Schulze (Şulzs), bir şişe içerisine gümüş, nitrik asit, tebeşir tozu doldurup bunu iyice çalkalamış ve beyaz gümüş tuzları elde etmiştir. Bu şişeyi güneşe koymuştur. Güneşte şişenin içindeki beyaz gümüş tuzlarının koyu Laciverte döndüğünü görmüştür. Aynı deneyle şişeyi ateşe ve ısıya tutmuş bir renk değişikliği görememiştir. Şulzs, bu renk değişikliğinin güneşin ısısından deyilde ışığından meydana geldiğini anlamıştı.

Bu çağlarda bir yanda kamera obskura üzerinde çalışan bilginler imgeyi buluyorlar, bu imgeyi ancak üzerinden çizmekle tesbit edebiliyorlar. İmgeyi meydana getiren ışık. Şulzs'un bulduğu gümüş tuzlarında duyarlı olduğu şey ışık. Öyleyse Şulzs farkında olmadan imgenin kamera da nasıl tesbit edilebileceğini bulmuştu. Öyleyse insanoglu tarafından bilinen optik ve kimyasal olayın birleştirilmesinde

yeni bir buluş ufuktaydı.

Kamera obskura refleks bir şekil aldıktan sonra ayarcamı üzerine imge, en ince detayına kadar çiziliyordu. Ayarcamı üzerine çizilen, imgenin çizim yoluyla tesbiti idi. Bunada Silhouette (Silüet) diyorlardı.

1786 da Gilles Lois Chrétien, physionotrace adını verdiği bir metod buldu. Bu metoda göre Ayarcamı üzerine çizilen Silüetin, üzerinden, pantoğrafa benzer bir aletin bir ucuyla gezdiriliyordu, bu aletin diğer ucu bakır plâka üzerine istenilen büyüklükte silüetin aynını kazıyarak çiziyordu. Bu bakır plâkalar basım yoluyla istenen miktarda kopyalar çıkartılmakta kullanıyorlardı. O devirde bu alet ve metod oldukça ün yapmıştı. 1797 yılında Paris Salon'da 600 physionotrace portre sergilenmişti.

1806 yılında İngiliz William Hyde Wollaston Camera Lucida'yı yaptı. Kameraya isim yoluyla benziyen bu alet aslında kameraya benzer tarafı yoktu. Çizim kâğıdı masaya düzgün bir şekilde yayılıyor, masanın bir kenarına bağlanmış prinç bir çubuk masa başında oturan ressamın göz seviyesine kadar uzuyordu. Göze gelen kısmına cam prizma bağlanmıştı. Prizmadan bakan ressam çizim kâğıdını ve resmi yapılacak kişiyi aynı anda görüyordu. Kâğıt üzerine adamın imgesi üzerinden çizermiş gibi kalemle çiziyordu. Kamera Lucida kolay taşınabildiği için gezi ve yolculuk yapanların kaptığı bir aletti.

Tarih boyunca araştırmacı ve deneyci amatör, profesyonel fotoğrafçıların belirli bilgiler içinde bocalamalarını kabul etmemişlerdir. Kamera obskura ve Kamera Lucidanın verdiği neticelerde amatörü tatmin etmiyordu. İstenilen resimlerin yapımında nihayet kalemle çiziliyordu. Tabiatın kesin ve gerçek kopyasının ışık yoluyla işleniş ancak insanoglu tatmine ulaştırabilirdi. Ve ancak bunu tabiatın kalemi yapabilirdi. Kameradaki imgenin kendi kendine, elle çizme yardımı olmadan yapılabilmesi yönünde artık bir buluş yarışı başlamıştı.

(1) Beaumont Newhall'in The History of photography adlı 1949 baskılı kitabından.

FIKRA

Sayın Hemşehrilerim

Adamın biri İstanbulda bir berbere traş olmağa gider, olur, sonunda On Lira para verir. Berber üzerini vermek ister traş olan zat almaz berber buna çok sevinir ertesi hafta aynı zat yine gelir berber ona izzet, ikram eder traşını yapar yine on lira verir bu iş bir kaç hafta devam eder son hafta berberin dükkânına tekrar gelir dükkanda duvarda asılan çantaya gözü ilişir. Usta bu çanta ne diye berberden sorar berber işte üzerinde yazılı beyim ben aynı zamanda fenni sünnetçiyim der ya öylemi evet der öyle işe benim bir müteğilim var. (Hayır ola)

Onaltı on yedi yaşlarında bir oğlum var bu hâlâ Sünnet olmadı, kendisi Annesi bende bu sebepten dolayı üzgünüz acaba kendisine hissettirmeden sünnet yapabilir misin dediğinde sünnetçi evet yapabilirim bir gün size gelir çocuğa bir şey içirir onu uyutur ondan sonra sünnet ederim der. İyi olur ama biz de olmaz annesi de duymasın sizde olmaz mı acaba olur sa sizi çok para ile memnun ederim der berber bunu kabûl eder gün ve saat tayin ederler o günü Traş olan zat kapalı çarşıya gider sarraf dükkânlarına göz atar levhaları okur bir dükkanda baba ile oğlunu görür içeri girer efendim delikanlı oğlunuz mu evet cevabını alır biraz mücevherat almak istiyorum der ve 20-30 Bin liralık mücevheratı alır parayı kapıtırırım diye üzerime almadım oğlunuz benimle beraber çantayı alsın evimiz yakın parayı kendisine teslim ederim ve çantayı alırım der. Kuyumcu 15-16 Yaşlarındaki oğlunu bu zat ile gönderir bir arabaya binerler doğru berberin evine gider ve içeriye girerler otururlar hemen iki kahve gelir içerler az sonra delikanlı uyumağa başlar berber hemen kalkar çocuğun klotunu sıvar sünnet işini yapacağı bir sırada traş olan zat aman usta ben dayanamıyacağım sen kes işini bitir biraz sonra gelir araba ile oğlumu götürürüm der ve mücevherat çantasını da koltuğuna alır gider. Berber oğlanı güzel bir sünnet eder az sonra oğlan uyanır. (Ne bu ben sünnet ha kim yaptı, Niçin yaptınız.) Oğlum baban getirdi ne babası sen beni nasıl sünnet edersin çanta ne oldu ne çantası baban götürdü hikaye uzun oğlan ağıya ağıya babasına varır babası oğlana neredede kaldın oğlum baba sünnet oldum ne sünneti yavrum para mücevherler nerde yok «Agop» hangisine yansın. Bunu yazmazdım ama berber Mehmet ustanın Rahmetli İbik dayıyı Kır ustura ile traş etmesini okuyunca çağrışım yaptı, hoşçakalın.

Topal gilin İbrahim

TÜRKİYEDE DERNEK ÇALIŞMALARI

(3. sayfadan devam)

Genel kurulların bir başka yönü de toplantıya katılanların pek çoğunun biri birlerini gerçek kişilikleri ile tanıyamamaları, hep görünüşe ve gösterşe uymalarıdır. Bu tanışmama yüzünden de çok hatalar işlenebilir. Çünkü bilindiği gibi tamamiyle demokratik olarak çoğunluk esasına dayanan bu topluluklarda oy çoğunluğu büyük rol oynar. Bu toplantıların bazı kritik halleri de vardır. Şöyle ki: bir yanda bir takım ard düşünceliler daha önceden organize edilmiş bir halde hareket ederek genel kurulu etkileri altına alma gayretini gösterirken diğer yanda toplumu etkilemesini bilen bazı heyecanlı konuşmacılar, belli bir maksat güderek insiyatifi hep elerinde tutmağa çalışırlar. Bu arada sinsi ve çıkarıcı unsur hangi tarafı başarılı görürse o tarafı alkışlar ve destekler. Daha kötüsü, nispeten demokratik olan bu yollardan bir netice alamayacağını zanneden kötü niyetli bozguncular, işi azıtarak bağırıp çağırımlarla, yuhlarla, tehditlerle karşılarındakileri susturmağa, bu da olmazsa kaba kuvvet kullanarak zorbalığa, yumruklaşmağa vardırarak suretiyle durumu korkunç bir çıkmaza doğru sürüklerler.

Biz bu tablolarda Dernek genel kurullarının, az da olsa, muhtemel bulunan kötü taraflarını belirtmek istedik. Gerçekte pek çok derneklerde durum bundan tamamile başkadır. Onlarda dernek üyelerinin çoğunluğu genel kurul toplantılarına katılmağa dahi lüzum görmezler. Bu sebeple bu gibi derneklerin genel kurul toplantıları, birincisinde çoğunluk bulunmadığından tekrar toplamağı alışkanlık haline getirmişlerdir. Bu çeşit genel kurul toplantıları sadece bir formalitenin yerine getirilmesi için yapılır. Bu durum yukarıda anlattıklarımıza göre hoş görülmeğe değer ise de genel kurul, ödevi olan denetimi yapamamış, Yönetim Kuruluna gere-

ken yönü verememiş olur, Yönetim Kurulu da o güne kadar nasıl gelmişse o haliyle gider. Halbuki genel kurul toplantıları dernekler için bir kendine gelme, canlanma, yenilenme, yeni hız alma yıl dönümleri olmalıdır. Genel kurullarda yapılacak tenkitler tamamiyle objektif mahiyette, yönetmelik esasları içinde, yürütülmeli, yapılan hizmetleri takdir, yapılamayanları teklif edici konuşmalarla elde edilecek tatlı ve samimi bir hava içinde toplantı sona ermelidir. Böyle olmıyan pasif ve ilgisiz genel kurul toplantılarının ne mânası kalır, ne de önemi...

Yazımızın başlarında dernek konusunu incelerken bazı kimselerin dernek çalışmalarını küçümsediklerini de yazmış ve yermiştim. Sonraki açıklamalarımda çeşitli yönleriyle bu çalışmaların aksaklıklarını söylerken benim de, belki onlara hak verme gibi bir çelişmeye düştüğüm zehabı hasıl olabilir. Derhal belirtiyim ki ben asla onların düşüncelerine ortak olmuyorum ve olamam. Esasen bir kuruluşun uygun görülmiyen taraflarını ortaya çıkarmak, o kuruluşun varlığını gereksiz görmek anlamına gelmez. Tersine olarak o kuruluşa, daha düzgün ve amacına uygun bir çalışma yönü gösterme anlamına alınmalıdır. Nitekim bazı müessese ve daireleri tenkit edenler hiçbir zaman bunları gereksiz görmeyi düşünmemişlerdir bile.

Fırsat bulmuşken yalnız derneklerde değil, toplumumuz içinde baş gösterip derneklerde pek açık ve seçik olarak beliren bir sosyal derdimizi de burada kısaca dile getirerek yazıma son vereceğim.

Derneklerde ve bütün kamu hizmetlerinde varlıklarına, gayretlerine en çok ihtiyaç duyduğumuz iyi niyetli, faziletli, ve kaliteli kimseler toplumumuzda umduğumuzdan da çok fazlasıyla vardır. Ancak bunlar, çıkarıcı, şarlatan demagogların at oynattıkları sosyal cambazlık alanında görünmekten dahi çekinerek (ne şeytanı gör, ne besmeleyi çek atasözü gereğince) kendi köşelerinde oturmaktadırlar. bil-

HALK EDEBİYATI

İndim seyran ettim Fırengistan'ı
İlleri var bizim ile benzemez
Levin tutmuş goncaları açılmış
Gülleri var bizim güle benzemez.

Aynı şiirde;

Güzelleri şarkı söyler çağrısır

Diyerek güzellerini metheder, fakat;

Dilleri var bizim dile benzemez

Diyerekte Türkçe konuşmayan yerleri
sevmediğini ve bu duygusunu;

Vatan tutup bu illerde kalınmaz
İlleri var bizim ile benzemez

Değişikle ifade eder ve o yabancı il-
lerde yerleşmenin mümkün olamayacağını

mem ki bu davranışları ile memlekete en büyük ihaneti işlediklerinin farkında mıdır. O ise ki dünya çapında medeniyetler kurmuş ve yaşamış olan tarihine rağmen geri kalmışlık damgası altında inleyen bu millet, daha çok bu kritik zamanda kendilerini bütün fazilet ve celâdetleri ile iş başında görmek istiyor. Onlardan beklediğimiz, en az karşılardaki soysuz çıkarıcılar kadar bir gayret sarfederek söz, el ve güç birliği yapmak suretiyle kudretli bir kaya gibi soysuzlaşmaların karşısında dikilmeleridir. Er meydanı kendilerini bekliyor. Kudret, genişlik ve keskinliğine inandığımız zekâlarını bir az da gereken yönde çalıştırarak bu milleti şu kötü durumdan kurtarmalıdır. Böyle bir hamle ile, dernekler de dahil olmak üzere bütün iş alanlarını kontrolleri altına aldıkları zaman ancak Türk toplumu lâayık olduğu kalkınma fırsatlarına kavuşabilecektir.

ima eder.

Karacaoğlan çura çalar, sazına hayrandır herkes çünkü o, bu saza Yurt dağlarının yüceliğini;

Yürü, bire Bulgar dağı
Büyük evler sendem'ola?
Yaylah, sümbüllü yurtlar
Büyük evler sendem'ola

Yurt kızlarının güzelliğini;

Eğer benim ilen gitmek dilersem
Eğlen güzel, yaz olsunda gidelim.
Bizim iller kıraçlıdır aşılmaz
Yollar çamur kurusunda gidelim.

Ve memleket sularının akışını;

Karacaoğlan bunu böyle söyledi
İndi aşkın deryasını boyladı
Kızlar gitti diye pınar ağladı
Acıdım, yüreğim yandı pınara

dörtlükleri içinde bir incelik ve bir eda ile söyletmiştir.

Halk Edebiyatının hayatında XIX. yüzyılda Divan Edebiyatı gibi parlak değildir. Devrin saz şairleri arasında Erzurumlu Emrah, Karacaoğlan'ı andıran millî şiirler söylemiştir. Asrın diğer mühim bir saz şairide Aşık Derlidir.

Halk Edebiyatı diğer kolunda hikâyelere ayırmıştır. Bunların başlıcası Dede Korkut hikâyeleridir. Dede Korkut; eski ve büyük bir ozandır. Yüzyıllar sonra derlenmiş ve bugün Türk Edebiyatının en orijinal eseri haline gelmiştir.

Halk toplantı yerlerinde taklitli hikâyeler anlatarak, Türk halk zekâsının günlük vakaları karikatürize etme kabiliyetini dile getiren medhahlar da bu yüzyılda büyük faaliyet göstermiş, büyük şöret sağlamışlardır. Karagöz ve Orta-Oyunu gibi halk tiyatroları da, asrın önemli ve teşkilatlı halk eğlencelerindendir.

(Devamı var)

TERBİYE Mİ, EĞİTİM Mİ?

(6 ncı sayfadan devam)

tabında verilmiştir. «Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantıları (deneme) yoluyla değişme meydana getiren süreçtir.» diyor Salâhattin Ertürk. Bu tanıma bir de «istenilir» ögesi eklenirse, sanırız ki en kursuz bir tanıma kavuşulmuş olur.

Özetlersek, genel anlamdaki terbiye teriminin içinde, eğitim - öğretimden başka, ağaçların, hayvanların bakılması yanında yemeklere katılan salçalar, araba atlarının dizginleri de yer almaktadır. Buna karşılık, eğitim kavramında, yalnız insan bireyinin davranışında kendi yaşantıları yoluyla değişmeler öngörülmektedir. Öyle ise, eğitim yalnız insan için söz konusudur. Bu terimi hayvanlar için kullandığımızda, «Hayvan eğitimi» deriz. Kaldı ki, çağdaş eğitim anlayışında bu terimin de saygın olduğu ileri sürülemez. Çünkü, hayvan eğitimi anlamına gelmek üzere, «Tedrib» teriminin kullanıldığını biliyoruz. Arapça olan bu sözün karşılığında, Fransızlar «Dressage» terimini kullanmaktadırlar. Oysa, eğitimin Fransızca karşılığı «Education»dur. Bu da göstermektedir ki, «Terbiye» sözü ile «Eğitim» anlatılamamaktadır.

«Terbiye» ile «Eğitim»i şu yönlerden de karşılaştırabiliriz:

1 — Eğitim insanla ilgili olduğundan, bilişsel (şuuri)dir. Başka bir deyişle, eğitimde, eğiten ne yaptığını, eğitilen de ne öğrendiğini bilir. Öğrenilen şey ölçülür, değerlendirilir eğitimde. Buna karşılık, terbiye kapsamına giren öteki kavramlarda bilişsellik yerine işgüdüsel yatkınlık vardır.

2 — Eğitimin amacı, bireylere kişilik kazandırmak ve toplumsal uyum sağlamaktır. Öteki etkinliklerde ise kişilikten söz edilemez.

3 — Eğitim, bir süreçler düzeni içinde oluşur. Oluşumun niceliğini, niteliğini de,

bireylerin yetenekleri ile anıklık (istidat) ları belirler. Terbiye kadrosuna giren öteki kavramlardaki süreçler, doğaldır, içgüdüsel doğrultuda (hayvanlarda) vardır. Bitkilerdeki süreç yalnız doğal niteliktedir. Cansızlarda ise hiç süreç yoktur.

S O N U Ç :

Eğitim teriminin kullanılması ile :

1 — İnsan üzerinde yapılmak istenen toplumsal etkilerle, bireyin kendikendine gelişme olanağı kazanması, çağdaş eğitimde kavram duruluğuna kavuşmuştur.

2 — «Eğitim», bir kavramlar kadrosundan çıkarılarak bağımsızlaştırılmıştır,

3 — Eğitimin çeşitli dallarında uzmanlaşma sağlanmıştır.

4 — Türkçe olan ve birçok türevi bulunan (eğitmen, eğitimci, eğitken, eğitbilim; eğitim sosyolojisi, eğitim psikolojisi vb.) gibi sözcüklerle bilimsel terimlere ulaşılmıştır,

5 — Bilimsel olanla olmayanın bir arada bulunması önlenmiştir,

6 — Uluslararası kurallara uyulmuştur,

7 — Türk dilinin anlatma gücü ortaya konmuştur,

8 — Yeni'ye gelişme, serpilme olanağı verilmiştir.

Şimdi, soralım sayın okuyuculara : Terbiye mi, eğitim mi?

(1) Sadrettin Celâl Antel

(2) Halil Fikret Kanad

HAYIRSEVERLER DERNEĞİNİN ÇOK YERİNDE BİR HAREKETİ

(8 nci sayfadadan devam)

Ortaokul Müdürü olan Sayın Şükran Mü-lâzimoğlu, memleket kültürüne yaptığı hizmetlerin bir örneğini de bu günkü bedenî çalışmasıyla veriyordu. Bu durum karşısında hislenmemek elde değildi. Hanımlar, erkeklerin de katılmalarıyla akşama kadar çalıştılar. Fakat iş bitmemiştii. Gece de çalışmak gerekiyordu. İlcede elektrik olmadığından lüks lâmbaları tedarik edilerek işe devam edildi. Bu sırada halktan birisi yanıma gelerek, gizlice, bu işte çalışan Hidroz köyünden bir şahsı göstererek, bu şahsın iş bulamaması yüzünden 2-3 gündenberi aç olduğunu bildirdi. Derneğin selâhiyetli memuruna, buna bir yövmiye vermesini söyledim. Kendisine 10 lira para verdiler. Köylü delikanlı bu parayı tereddütle aldı. Ve iş ikmâl edilince herkes evine gitti. Ertesi günü inşaat mahalline gittiğim zaman bu şahsın, akşam kendisine 10 lira veren memurla münakaşa ettiklerini gördüm. Münakaşayı dinledim, köylü, kendisine para verilmesinden üzülererek «Bu memlekette ben-den hammiyetsiz adam bulamadınız mı? Neden bana para verdiniz.» diye söyleniyor ve verilen parayı iade etmek istiyor, parayı veren zat da, bu düşüncesinin yerinde olmadığını ve kendisinin hammiyetinden asla şüphe etmediklerini söylemek suretiyle gönlünü almaya çalışıyordu. Bu sahne gözlerimi yaşarttı ve şunu bir daha anlamış oldum ki, bir işin memleket hayrına yapıldığına halkımız inandığı zaman yapamıyacağı hiç bir fedakârlık yoktur. Yeter ki buna inanmış olsun.»

Binanın yapılması sırasında Ankara'dan Ağın'a gitmiş olan müşahit üyenin yukarıdaki anlattıkları da, Derneğin, bu işlerin başarılmasında, Hayırsever halkımızın gayret ve hammiyetlerine güvenmekte ne kadar haklı olduğunu göstermiştir.

Binanın bulunduğu yerin alt tarafındaki kavaklıkların bina bahçesine eklen-

mesi icap etmiş ve bu kavaklıklardan birisi Dernek tarafından parası ile sahibinden satın alınmış, birisi ağalarının verilecek yeri, sahibi Sayın Mustafa Öz tarafından, diğer iki kavaklıkta ağaçları ile birlikte sahipleri; Mustafa Sobay ile Hüseyin Uçkunkaya taraflarından Derneğe bağışlanmıştır. Dernek, bu zevata da teşekkürü bir borç bilir.

Maddî durumu çok dar olan Dernek, bu işe başlarken yukarıda da belirtildiği üzere hayırsever kimselerin ve bir kısım daire ve müesseselerin yardımına başvurmuş ve bundan umduğundan fazla sonuç almıştır. Derneğe yardım elini uzatan bu daireler arasında Maliye, Millî Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, müesseseler arasında da T.C. Ziraat Bankası, Türkiye Emlâk ve Kredi Bankası, Türkiye Halk Bankası, Türkiye İş Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası, Sümerbank gösterilebilir.

Diğer taraftan şahıslardan da tahminin üstünde yardım görülmüştür. Dernek bu şahıslar arasında Sayın Hamdi Başaran, Faik Hızroğlu; İbrahim Bodur; Mehmet Karamam; Sebahattin Sunguroğlu; Zühtü Şenyuva, Sıtkı Akın; Hasan Hocaoglu ve Kâzım Rüştü Başaranı minnet ve şükranla anar.

Derneğin yaptırmış olduğu eğitim merkezi;

- 1 — Kitaplık ve memur odası,
 - 2 — Okuma, toplantı ve gösteri salonu,
 - 3 — Sağlık eğitim merkezi,
 - 4 — Halk eğitim merkezi,
 - 5 — Öğrenci pansiyonu ve yemekhanesi,
 - 6 — Dernek odası,
 - 7 — Misafir yatak odaları,
 - 8 — İçerisinde çocuk bahçesi de bulunan eğitim merkezi parkı.
- olmak üzere 8 bölümden ibarettir.

1 — Eğitim Merkezi kitaplığı : Halk ve çocuk kitaplığı olarak kullanılacaktır. Kitaplığa 10 adet büyük kitap dolabı konmuştur. Ağında teslim alınması şartıyla Ankara'da plânına uygun şekilde yapı-

rılmış ve kütüphaneye monte edilmiş olan bu dolaplardan 5 adedi Dernek tarafından yaptırılmış, 5 adedi de Türkiye Emlâk ve Kredi Bankası tarafından yaptırılarak Derneğe hediye edilmiştir.

Bu tesisin yapılmasında; ölen kızı Bayan Suna adına fazlaca para yardımında bulunan Sayın Hamdi Başaranın bu yardımına karşılık olmak üzere Kitaplığa «SUNAHANIM KİTAPLIĞI» adı verilmiştir.

Kitaplığın bitişinde, Kütüphane memuru odası bulunmaktadır. Bu odadan kitaplığa ve okuma salonuna kapı vardır. Kitap isteyen okuyucu okuma salonundan memur odasına girerek kitap istemekte, memur da kitaplıktan, istenen kitabı alarak okuyucuya verebilmektedir. Bu odada aynı zamanda okuma ve gösteri salonunda filimde gösterilmesi için sinema makinesi konacak yerde yaptırılmıştır.

2 — Okuma, toplantı ve gösteri salonu : Halk okuma salonu olarak kullanıktır. Ancak, itina ile döşenmiş olan ve modern bir sahnesi de bulunan bu salonda, aynı zamanda, sıhhi ve terbiyevi filimler gösterilecek, temsiller ve konferanslar verilecek ve ilçede başka bir salon bulunmadığından, nişan ve nikâhlar da bu salonda yapılacaktır.

Salon serbest olarak 120 kişiliktir. Zaruret halinde 150 kişide rahat olarak oturabilir. Yapılışı, perdeleri ve bütün eşyası bir zevkin mahsulüdür ve o muhitte benzeri az bulunan bir salondur.

Bu salona da inşaatı büyük yardımı olan sayın Faik Hızıroğlu'nun ismine izafetle «FAİK HIZIROĞLU SALONU» adı verilmiştir.

3 — Sağlık eğitim merkezi salonu : Bu salon Sağlık eğitim hizmeti için yaptırılmıştır. İçerisinde sıcak ve soğuk su tertibatı vardır. Bu salona da, binanın yapılmasında çok büyük yardımı görülen Sayın İbrahim Bodur'un ismine izafetle «İBRAHİM BODUR BALONU» adı verilmiştir.

4 — Halk eğitim merkezi salonu : Bu salonda itina ile yaptırılmış ve halk eğitim hizmetine arz edilmiştir.

5 — Öğrenci pansiyonu ve yemekhanesi : Öğrenci pansiyonu 32 kişiliktir. Orta okulda okuyan fakir köylü çocukların yatmalarını ve yiyip içmelerini, bir disiplin altında derslerini devam edebilmelerini temin amacıyla yaptırılmıştır. Bu güne kadar köylü çocuklar dağınık bir halde şunun veya bunun evinde perişan bir şekilde kalmakta ve ayrı ayrı yerlerde olduklarından okul idaresinde de bunların çalışmaları ve hal ve hareket durumları kontrol edilememekte idi. Bu salonların yapılması ile bu mahzurlar ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Yatakhane öğrenci sayısınca yatak takımı, karyola ve saç gardoraplar bulunmaktadır.

Öğrencilerin yemekleri için 40 kişilik de bir yemekhanesi mevcuttur. Yemekhane 40 kişilik servis takımı buz dolabı vesaire vardır. Tam konforludur.

Gerek yatakhane, gerekse yemekhanenin mefruşatı gayet modern bir şekilde tertiplenmiştir.

Hülâsa olarak buraya giren köylü öğrenciler hiç bir şey düşünmeden gayet rahat bir şekilde yiyip içecek, yatıp kalkacak ve zamanlarını israf etmeden dersleri ile meşgûl olacaklardır.

6 — Dernek Odası : Derneğin Ağın Şubesi olan bu salon aynı zamanda ilçenin şeref misafirleri için kabul salonu olarak kullanılacaktır. Salon, güzel halı ve perdelerle ve gayet kıymetli bir oda takımı ve bir yemek takımı ile süslenmiştir. İlçede otel bulunmadığından buraya gelecek olan şeref misafirlerine, yemek ve yatak yeri bulmakta müşkülât çeken belediyeye, masraflı kendisinden verilmek üzere bir hizmet olarak bu salondan hizmet imkânı verilmiştir.

7 — Misafir yatak odaları : Bütün konforu haiz olan bu iki oda ilçenin ve Derneğin şeref misafirleri için tanzim edilmiştir. Oteli bulunmayan bu ilçede böyle bir tesis, mahallî bir âmme hizmeti karak-

terini taşımakta ve ilçenin en mühim bir ihtiyacını karşılamaktadır.

Binanın alt katında güzel bir mutfak, üst katında öğrenci yatakhaneleri ile misafir odaları arasında da modern bir banyosu, bir duşu vardır.

8 — **Park kısmı :** Bina dört taraftan bahçe ile çevrilmiştir. Bahçenin tanzimi için bahçe mimarları tarafından yapılmış projesi vardır. Bunun dışında Esasen etraf yetişmiş ağaçlarla da çevrilmiş bulunmaktadır. Proje tatbik sahasına girerse gerek bu ilçede ve gerekse civar ilçelerde numüne bir park haline gelmiş olacaktır.

Parkın içerisinde bir kısım yer çocuk bahçesine tahsis edilmiş ve buraya muhtelif cins salıncak ve kaydıraklar getirilmiştir. Bu suretle ilçedeki çocuklar şimdiye kadar görmedikleri bu oyuncaklarla eğlenmekte ve sokaktan kurtulmuş bulunmaktadır.

Özet olarak diyebiliriz ki; modern bir şekilde yaptırılmış ve inceden inceye her bir ihtiyacı düşünülmüş olan bu bina 7-8 çeşit âmmeye hizmetini içine almış bulunmaktadır.

Derneğin bütün temennisi; bu binanın bir an evvel hizmete açılmasıdır. Bunun için de Dernek en büyük alâkayı Millî Eğitim Bakanlığı ile Köy İşleri Bakanlığından beklemektedir.

AGIN MÜDERRİSİ

gereği kadar belirtebilir. Ancak bazı hikâyeleri ile benim, onun hakkındaki nâçiz duygularımı belirtmeye çalışarak sonuç olarak diyebilirim ki:

Bütün Ağınlının üzerinde büyük etkisi olmuştur. Yumuşadık, yüreklerimize insanî duygular yerleşti; biribirimize ve bütün insanlara karşı yumuşak davranmak, haklarımıza sahip olmak, başkalarının hakkına saygı göstermek, kısaca, medenî insanlar gibi, çelebi ruh sahibi olmamızda onun büyük payı vardır. Onun yeri nur ve rahmetle doludur. Çünkü kısa insan ömrüne sığmayacak kadar büyük ve manevî değerler kattı, bizim yaşantımıza. Tahsilini tamamladıktan sonra İstanbul'da

BADEMÇİK İLTİHABI

(22. sayfadan devam)

— Peki boğazımın tedavisi için neler yapmalıyım?

— Reçetenizi yazıyorum. İlaçlarınızı al, ve yazacağım tarif üzere kullanırsınız. İyileşinceye kadar evde istirahat edersiniz. Ateşiniz yükselirse yatak istirahati yapın. Yumuşak ve sulu yiyecekler alabilirsiniz. Suyu bol içmelisiniz.

— Bu tedaviye rağmen tamamen iyileşmeyip müzmin bademcik iltihabı olursa ne yapmalıyım?

— Müzmin bademcik iltihabını tedavi etmek için en iyi çare onları ameliyatla çıkarmaktır.

— Adenoid iltihabının tedavisi nasıl yapılır Dr. Bey?

— Adenoid iltihabının tedavisi de müzminleşmiş şekillerinde ameliyatla çıkarılmaktadır.

— Peki henüz müzminleşmemiş şekilleri nasıl tedavi edilmelidir?

— Bilhassa çocuklarda vitamin eksikliği varsa telâfi edilmeli, açık havada oynamaları ve spor yapmaları temin edilmeli, gıdalarına da itina edilmelidir. Bunlara rağmen hastalık geçmiyorsa bir doktora müracaatla doktorun lüzum göreceği gerekli tedbirleri almalı ve icabediyorsa ameliyatla adenoidler çıkarılmalıdır.

— İlaçlarımı hemen yaptırıp tarifiniz üzerine kullanacağım. Çok teşekkür ederim.

(20. sayfadan devam)

kalsaydı yüksek ve şerefli mevkilere ulaşacaktı. O, bunları bilerek, elinin tersi ile iterek Ağın'a hizmeti tercih etti. Şimdi de Kemaliye'nin sakın mezarlığında, mütevazı bir sandukada, ebedî sükût içinde, fakat ne çıkar, lendisini tanıyan binler ve binlerce insanın kalbinde çok muhteşem birer anıtı var.

Adını mahalleye vermişler, bu yetmez, onun aziz hatıralarını, faaliyetlerini derleme öngütü kurup hizmetlerini belirten bir kitap çıkaralım. O zaman emeklerinin bir kısmını belki ödemiş oluruz, biz Ağınlılar.

Bin rahmet... ve bin minnet...

— SON —

Ressamın Duyguları Tablolarında,

Şairin Yaşantıları Mısralarında,

Yazarın Düşünceleri Kitaplarında,

1968 in yenilikleri ise :

AĞIN KUYUMCUSU

HALÛK NİKSARLI'da

Altın ve Mücevherat ihtiyaçları-
nız, Her türlü Tamir işleriniz ve sa-
at ihtiyaçlarınız için Emrinizdedir.

Ancak mağamızda bulunabile-
cek çok orijinal modeller için Türki-
ye'nin her tarafından sipariş kabul
edilir.

PARK CADDESİ No: 37

ELAZIĞ